ლიტერატურული საქართველო

ლიტერატურული საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

2 აპრილი 2021წ. №6 (4005) გამოცემის 90-ე წელი ფასი 1 ლარი

მწერლის არქივიდან

ტერენტი გრანელის ხმა

ტერენტი გრანელის შესახებ დავით წერედიანის ეს წერილი აქამდე არსად გამოქვეყნებულა. ეს ტექსტი პოეტისა და მთარგმნელის იმ ლიტერატურულ ნაწილებისა და ინტერვიუების, დიდი მეკვლეფრობის ნაწილია, რომელსაც გამომცემლობა „ინტელექტი“ წიგნად ამზადებს.

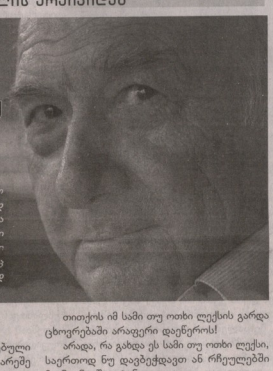

დავით წერედიანი

როგორც კი ვინმე თავზეხელაღებული გაბედადა, წინასწარი მობოდიშების გარეშე ტერენტი გრანელის ქება დაწეროს, უსათუოდ გამოუწმდება მკაცრი ოპონენტი და შუბლზე ქცელ კლიშეს აგვადფარებს, რომ იგი გალაკტიონ ტაბიძის ეპიგონია და მეტი არაფერი.

მართლაც, ტერენტის სამსა თუ ოთხ ლექსში აშკარად ისმის გალაკტიონის ხმა, რადგან იმ საზოგებითაა დაწერილი, გალაკტიონმა რომ თავისი ნიშნი დაადო და თავისად აქცია.

დღეს ამ საზოგების გამოყენება შეუძლებელია, თუ არ გვინდა ეპიგონის სახელი დაეიმკვიდროთ, რადგან მათი მელოდიკა, მოგ რა განსხვავებული სათქმელიც არ უნდა ვთქვათ, აუცილებლად გალაკტიონს გაგვახსენებს.

ტერენტი გრანელს კი ჰქონდა უბედურება (მართლა უბედურებად იქცა ეს ამბავიც!), მაგ საზოგებით სამი თუ ოთხი ლექსი დაეწერა, საიდანაც გარკვევით გვესმის გალაკტიონის ხმა და ამის მიზეზერას დიდი ეესპერტობა არ სჭირდება, თავი რომ ძალიან მოგვწონებია.

მოკლედ, ტერენტი გრანელს, სინამდვილეში ძალიან დიდ პოეტს, გალაკტიონ ტაბიძის ეპიგონობა აქვს მისეული და განაჩენი საბოლოოა, კასაკიას არ ექვემდებარება.

თითქოს იმ სამი თუ ოთხი ლექსის გარდა ცხოვრებაში არაფერი დაეწეროს!

არადა, რა გაბდა ეს სამი თუ ოთხი ლექსი, საერთოდ ნუ დავმეეძდავთ ან ოჩრეულებში მაინც ნუ შევიტანთ.

სხვაგან კი ვერც გალაკტიონისა და ვერც ვერავის გავლენის კვალს ვერ ვიპოვით, მე, ყოველ შემთხვევაში, დღემდე ვერ მიპოვია.

ტერენტი გრანელის პოეტური ხმა ყველაზე მძაფრი, ყველაზე ტრაგიკული და ერთ-ერთი ყველაზე ორიგინალური ხმაა მეოცე საუკუნის ქართულ ლირიკაში.

როგორ შეიძლება, იმ სამი თუ ოთხი ლექსის გამო, დავცრუდეთ და დავბრმავდეთ!

გალაკტიონის მიბაძვით ლექსი რაღაც მომენტში ვის არ დაუწერია, ავდგეთ და ყველანი ეპიგონებად გამოვაცხადოთ!

ბარემ იმასაც გაუწყებთ, რატომ გახდა ტერენტი გრანელი ეპიგონი. ოცდაათიანი წლების დასაწყისამდე ეპიგონის სახელი ჯერ კიდევ არ ჰქონდა მიკერებული.

იგი საბჭოთა პოეტი არასოდეს ყოფილა და აკრძალვით თუმცა არ აუკრძალავთ, ოფიციალურ დონეზე კეთილი სიტყვით მის ხსენებას საკმაოდ მძიმე შედეგები შეიძლე-

▶▶ დასასრული გვ-2 გვ.

გუბაზ მეგრელიძე

დღევანდელი კულტურული ცხოვრების უმნიშვნელოვანესი მოვლენაა საქართველოს პარლამენტის დადგენილება განათლებისა და კულტურის სამინისტროთა კვლავ გამოცალკევების შესახებ. 2018 წელს ეს ორი სამინისტრო ყოველად გაუაზრებლად, პროფესიონალთა კონსულტაციების უგულებელყოფით გაერთიანდა თანხების დაზოგვის მოტივით, მაგრამ შემდგომში პარლამენტის წევრები მიხვდნენ (ან მიახვედრეს), რომ ეს გაერთიანება შეცდომა ოყო. სამინისტროს ამჟერად კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო ენოდა. დასახელებიდან გაქრა მნიშვნელოვანი კომპონენტი – ძეგლთა დაცვა. ვერც პარლამენტარები და ვერც ჟურნალისტები შეცდომას ვერ მიხვდნენ. გვეძლება ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო. შეიძლება ახალგაზრდობას მინისტრი ჰყავდეს? უფროსი თაობაც რომ „განაწყენდეს“, ჩვენც გვინდა სამინისტროო... მაშინ რაღა ვქნათ?! ახალგაზრდობა ხომ რომელიმე დარგი არ არის – იგი საზოგადოების

ლეონიდ ალიხანოვი
ეროვნული ოპერა-ბალეტის მხატვრული ხელმძღვანელი ალექსანდრე ალექსანდროვი
ლეონიდ ალიხანოვი
ეროვნული ოპერა-ბალეტის მხატვრული ხელმძღვანელი
ალექსანდრე ალექსანდროვი
ოფელია
ალექსანდრა ბეკეტოვა
ალექსანდრა ბეკეტოვა

▶▶ კიბეზელი ᲒᲖᲐᲠᲓᲘᲓᲐᲜ

ბოდა მოაყოლოდა. ანუ მთელი ღელი ისიც და მისი პოეზიაც უფრო არ არსებობდა, ეიდრე არსებობდა. მელი თათბუს გადადაენიცვენ.

სწორედ მაშინ გამოიგონა ნაბეჭოთა კრიტიკოსების ამქარმა ეს ძველისძველი კლიშე: „მინც არ არის საინტერესო პოეტი, გალეკინ ტაბიძის უბრალო ეპიგონია“.

და ამ საბჭოური კლიშეს დაძლევა ვერა და ვერ მოხერხდა, ისეა იმ სამი თუ ოთხი ლექსის გამო თავებში ჩაჭედილი.

თუმა, ცხადია, ამით არ ამოიწურება, მაგრამ არსებითად ეს არის ზემი სათქმელი.

ვიმეორებ: ეს ხმა ყველაზე მძაფრი, ყველაზე ტრაგიკული და ერთ-ერთი ყველაზე ორიგინალური ხმაა მეოცე საუკუნის ქართულ ლირიკაში.

***

გალაკტიონის მიბაძვით ლექსი რაღაც მომენტში ვის არ დაუწერია!

ანა კალანდაძის ხმაში ალაგ-ალაგ ძალიან მკაფიოდ ისმის გალაკტიონის ხმა. მაგრამ იგი არათუ ეპიგონად არ გამოუცხადებიათ, პირიქით, თავდაპირველად ფარნე სწორედ იმისთვის იიტაცეს და ძალზე ბთამბეეფდაი დებიუტი მოუწყვეს, რომ გალაკტიონისთვის დიეპირისპირებინათ.

როცა ეს საქმე ჩაეშალათ, მაშინვე გაბნე გასნის და ათი-თორმეტი წლის განმავლობაში სტრიქონი აღარ დუუბეჭდეს. მხოლოდ შემდეგ გამოუცეს სიფრიფანა კრებული, არ შეატანინეს, რაც კი საუკეთესო ჰქონდა.

თვითონ მან ამ დაპირისპირებისა არაფერი იცოდა, გალაკტიონს ეთაყვანებოდა და შეტოკება აზრად არ ჰქონია.

გალაკტიონმა კი უშალ ფიერმო თავის ძველ მტერ-მოყვარეთა შეფარული ზრახეები. მოგეხსენებათ, თავისთვის ყველფაფერს იწერდა და ალ-ვენუსხაეი არც ეს დარჩენია“.

საქართველოს თეატრალური საზოგადოების ინიციატივით გაჩნდა რადიოთეატრის აღდგენის იდეა და ოზურგეთის თეატრში ხმის ჩამწერი სტუდიი შეიქმნა.

ცხინვალის თეატრს ახალი შენობა გადაეცა და ახლა საფინანსო ტენდერის მოლოდინშია. სამხატვრო ხელმძღვანელი გოჩა კაპანაძე ემზადება „ნეკაოლი – მილითწერთა ქალაქის“ პრემიერისთვის, შემდეგ კი დაინდგმის „ყვარყვარეზე“ მუშაობას. ახალგაზრდა რეჟისორი ნინო ახალეფიანი

განაცხრეკილებს მიუზიკლს. ჯერჯერობით დასი კვლავ რუსთაველის თეატრის მცირე სცენაზე განაგრძობს მუშაობას.

სოხუმის თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი დაეთი საყვარელიძე ვვეუბნება, რომ დასი ფსიქოლოგიურად მზად არის, ახალ გამოწვევებს შეეჭიდოს და გაუმკლავდეს კიდეც. ბოლო ორი წელი დასისთვის წარმატებული აღმოჩნდა: გაიხსნა ახალი დარბაზი, რეპერტუარს შეემატა რამდენიმე საერთაშორისო პროექტით დაფინანსებული სპექტაკლი. თეატრმა გაიმართკა რამდენიმე საერთაშორისო ფესტივალზე და სახელმწიფო ჯილდოებიც მიენიჭა.

აფხაზეთის მთავრობის თავმჯდომარის რუსლან აბაშიძის თაოსნობით თეატრს სახელმწიფო ბიუჯეტში გაეზარდა. ეს ფინანსური ზრდა ითავლისწინებდა თეატრისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი მხატვრული განათების შეძენისაც.

სამწუხაროდ, პანდემია დაინყო და ეს თანხა თეატრს ცენტრალური ხელისუფლების განკარგულებით ჩამოეგზავნა, თუმცა შემოქმედებითი სამმაგნობა მაინც არ შეწერებულა და ონლაინშუმპოსის სახით გაგრძელდა – მოშზადდა ორი პროექტი და ერთი ტელესპექტაკლი.

ახალი სეზონისთვის ითარგმნა რამდენიმე ახალი პიესა და მათზე მუშაობა უკვე 15 მარტიდან დაინყო რეპეტიციების სახით. საგარაუდოდ, მაისში იქნება ახალი სპექტაკლის პრემიერა. ეს გახლავთ ჯონ პრისტლის „ინსპექტორი ზარს რეკს.“ ეკრანის – გადმოაკერთული მწერალმა ლაშა იმედაშვილმა – სახელწოდება „სტუმარი“. დამდგმელი რეჟისორი დავით საყვარელიძეა, ხოლო მხატვარი პოლინა ოეფრეანი. ამ სპექტაკლის მიხედვით იწყება ოთხსეზონიანი ტელესერიალის გადალებაც. კიდევ ოგეგმება სამი ახალი სპექტაკლის პრემიერა.

პანდემიისა და მეზღუდვების დასაწყისი დაემთხვა ოზურგეთის თეატრის სეზონისა და თეატრის შენობის სრული რეგბილიტაციის დასასრულს. სუფთ თიხი სპექტაკლის („ფირონსმანნი“, „წერილი ლიასა“, „ჩარული ჩაპლინი – ნერილი ჯერალდინასა“) რამდენჯერმეც ჩვენება მოსასრულა.

შეიცვალა შენობის საზეიმო გახსნისათვის მზადების ფორმმატი, რეპეტიციები ტარდებოდა დაწესებულები ნორმების დაცვით. გასული წლის აგვისტოს ბოლოს დასი შეეფდა გასაბალებულ და კომფორტულ შენობაში. მიმდინარეობდა რეპეტიციები და მომზადდა შეიდი საარქმიერო საელტაკლი.

აპრილის შუა რიცხვებში დაგეგმილია შენობისა და 153-ე სეზონის გახსნა და მომზადებული სპექტაკლების პრემიერები, ასევე, ალეკსანდრე ნოწუნდარას 140-ე წლის ოუბილეს აღნიშვნა ოქტომბერში. უახლოეს ხანში გაეშეება თეატრის ვებგვერდი.

მოგეხსენებათ, პანდემიის შემოტევა სწორედ ბათუმიდან გამმაფრდა, ამიტომ ბათუმის თეატრში დაწყებული რეპეტიციები შეწყდა. პანდემიის ნინ დაიდგა თ. გოდერძიშვილის „სუკანი“ (რეჟ. ზ. სიხა-

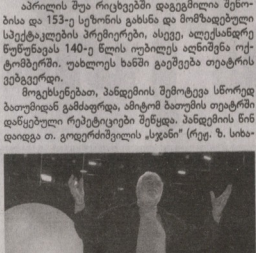

რული), მოესწრო ნ. ფუმბაძის „ეელადოს“-ისთვის საბოლოო სახის მიცემა. მათი პრემიერა პოსტპანდემიურ პერიოდში შედგება, ხოლო მანამდე გაიმართება თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელის, ა. ენუქიძის მიერ დადგმული სპექტაკლის, ჩეხოვის „თოლიის“ პრემიერა. მზადდება ფ. დიდროს „ეტა ფაატალისტი“ (რეჟ. ა. ენუქიძე, ფ. ქათამაძე). თეატრის ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით რეჟისორი ფ. დოიაშვილი შეესპირის ერთ-ერთ კომედიაზე დაინყებს მუშაობას. აღდგება ნ. ხარატაშვილის „ელეკტრონული ომი“ (რეჟ. გ. მაცახრაშვილი). აღსანიშნავია, რომ ქართულ თეატრში ეს სპექტაკლი პირველი იყო, რომელიც ეთა სიფრცეში, თეატრის ნინ მდებარე მოედანზე გათამაშდა.

პანდემიის დროს ქუთაისის თეატრსაც მოუნია გაჩერება, თუმცა ონლაინრეპეტიციები მიმდინარეობდა, შესაძლებლობისთანავე კი აღდგა რეპეტიციები: მომზადდა ნუნუკ ლორთქიფანიძის პიესა „თქვენო უდიდებულესობავ“ (რეჟ. კ. აბაშიძე), მ. კუკულაგას პიესა „გადადუღებლად ნეიმს 13. 06“ (რეჟისორი ლ. ბურბუთაშვილი), ლ. ცირლოს „ელისი საოცრებათა ქვეყანაში“ (რეჟ. ელ. მაცახრაშვილი); უწესეულო პირობების მიუხედავად, თეატრმა შეძლო მაღალმხატვრული სპექტაკლის „ქარი ქრის ეერზეში“ დადგმა, რომელშაც საუკეთესო დადგმისთვის საკართველოს თეატრალური საზოგადოების პრემია გარნ-პრი დაიმსახურა. მიმდინარობს მუშაობა ბ. ბრეხტის პიესაზე „ადოდადები ღამით“ (რეჟ. ნ. საბაშვილი), ე. იონესკოს პიესაზე „ორთა ბოდვა“ (ლ. სვანაძე, კ. აბაშიძე) და ა. ნიკოლაის „სიყვარული კუბოს ფიცარაშიდ“ (რეჟ. კ. გოგოლაშვილი), სამხატვრო ხელმძღვანელი კ. აბაშიძე ინყებს მუშაობას შექსპირის „მაკბეტზე“. თეატრი მზადდ არის მაყურებელის მისაღებად – უკვე დაჯავშნილი ბილეთების მიხედვით ქუთაითურნების თეატრალური ნოსტალგია საკმაოდ მაღალია. „მწვანე თეატრში“ დაიდგმება ლ. ასათიანის პოეზიის მიხედვით „ბარნალაა“ (რეჟ. ა. სახამბარიძე) და სპექტაკლი-გახსენება ნ. გომელაურის პოეზიის მოტივებზე. შემოქმედებითი მუშაობის პარალელურად ჩატარდა სარემონტო სამუშაოებიც.

რუსთაველის თეატრში, მართალია, ინტენსიურ რეპეტიციებს ვერ აგტარებდნენ, მაგრამ შემოქმედებითმა ჯგუფმა პანდემიის თვმეზე სრულიად მოულოდნელი სიურპრიზი შესთავაზა მაყურებელს. „შექსპირი-ბადე“ – ასე ჰქვია რეჟისორ სოსო ნემსაძის მიერ შექსპირის პიესების მიხედვით შექმნილ ოპუსს, რომელიც მაყურებელს პანდემიაზე ხუნრობის სთავაზობს.

პანდემიამდე დაწყებული იყო ვიტა-ფუშაველას „სტუფარ-მასპინძლის“ რეპეტიციები, რომლის პრემიერაც 10 აპრილამდე შედგება. ამაგე დროს, თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი ს. ნემსაძე ცდილობს, რეპერტუარში იყოს სასკოლო პროგრამით გათვალისწინებული ნანარმოებიც, რომ მოსნავლეებმა დაინახონ და რეალურად შეიგრძნონ ლიტერატურული მხატვრულად ხორცშესხმული გმირები, რაც თეატრისადმი მათ დაინტერესებას გაადლიერებს.

საქართველოს თეატრალური საზოგადოების თავმჯდომარე გ. გეგეჭკორი ცდილობს, ორგანიზებიკის აღუდგინოს ძველი აგტორიტეტი და ფუნქცია. მალე დაინყება შემოის ეგროპული სტანდარტების დონეზე რეპანლიკაცია, რასაც საერთაშორისო კომპანია „ეპსკ ამბასადორი“ (დირექტორი გ. გერსანია) განახორციელებს. აღდგება ერთი მსახობის თეატრი „ვერიკო“, სადაც პანდემიამდე ცნობილება მსახიობებმა მორმნან ფენორიან და მანანა სოროსაეთ მონოსპექტაკლები ითამაშეს. აქვე ფიიდო ბინა ინკლუზიურ ბაეშვთა თეატრმა „ზუდაკის ბალი“, რომელმაც ეგროპულ ფესტივალის ინტერესი უკვე დაიმსახურა. დაგეგმილია აქ რაინოსული თეატრების სპექტაკლების ჩამოგანა, რისთვისაც მათ დარბაზი უფასოდ დაეთმობათ.

პანდემიის რთული პირობების მიუხედავად, თეატრებმა შეძლეს შემოქმედებითი მუხტის შენარჩუნება, მუშაობის გაგრძელება და მაყურეზლისთვის ახალი სპექტაკლების შეთავაზება. პანდემიამ დიდი დარტყმა მიაყენა პატარა, დაბოლეადებელ და სახალხო თეატრებს, რომლებიც მაყურებლის მეშოსავალზე იყო დამოკიდებული. ღია სცენაზე თამაში თავის სპეციფიკას, განათვების, ნაკლები დეკორიაციისა და პერსონაჟთა გამოყენებას მოითხოვს, რის გამოც იცვლება საეტაკლიის ტემპო-რიტმი. ერონომეტრული შემცირება საბოლოოს პიესის შესაფერის ადაპტაციას ან სხვა პრობლემებს მოგვარებას. თეატრების გარკვეული ნაწილი ამ მოთხოვნებს უკვე მოერკა. იმედია, სხვა დასებიც შეძლებენ გამოსაფილია პოვნას და ქართული თეატრი თანდათან შეეგეუბა ახალ გარემოპირობებში შემოქმედებით მუშაობას.

გულიდან ამოსული წიგნი

ქალბატონი დოდო შალამბერიძე, შესანიშნავი თანამედროვე პროზაიკოსი და აკტუალური, სრულიად მართალი მოაზროვნეა; კეთილშობილი ბუნება-განსწყობილების და მოყვარე ღვთიერი თვისებებით.

თქვენ ნინაშე გაგიკვლევენ ულამაზესი წიგნი „მისი უდიდებულესობა შური“ ფრიადდ თავისებური და ორიგინალური თავისი მხატვრული გაანრებით.

ასე გამოკვეთილად იშვიათად შეხვდიან მწერლები თვისება „შურის“ თუმას.

დიახ, ის – „შური“ – ყოველთვე ადამიანური თვისებათაგანია, რომელსაც ყოველი პიროვნება აგარუს სხვადასხვა ფორმით.

ზოგი „შურს“, საშნეხაროდ, ყოველთვის ზიანის მომტანია, ხოლო სხიგმისილ განსხვავებულნ დაასკვნინა – თეფორიათ.

ამ შემთხვევაში იტყვიან ეს მართალია ანის. გარეშეუბენდან გამიმდინარე, გალეზიანებეულ აკეტაპორტრეტია მწერლისა, ეგტოპორტრეტია მწერლისა, ეგტოპორტრეტია ეს ეროვნულ-ეროვნული ეროვნული ეროვნული

ბასრი სიტყვები და ხედვის სამსახეობა

თამარ გაბროშვილის პროზაული შემოქმედების ავტორისეული მკვეთრად ინდივიდუალური ფილოსოფიური ხედვა მსჭვალავს. ფილოსოფიური დაკვირვებანი ირეკვება მწერლის შემოქმედების მხატვრულ ქსოვილში. შემოქმედის ლიტერატურული ნაღვაწის უმთავრესი და უპირველესი კონკეპტი არის ადამიანი. ამ პროზას, შესაძლოა, ეუნოვოთ პროზა მინიატურებად. მწერლის მიერ დასკვნის სახით ნარმოდგენილი ნაფიქრ-ნაუზრეები ისევე დაწერილნდ. ლაკონიურად არის გადმოცემული, როგორც თავად მინიატურები. ხშირად ისინი რიტმულია და ქმნის თავისებურ მუსიკას ნიგნში. მწერლის სტილურ თავისებურებას განაპირობებს დიდი სათქმელის მინიმას ფორმით გადმოცემა. ფრთიან გამოთქმათა მთელი კასკადი ამდიდრებს ნიგნის ცოლკეკულ თავებს, თემატიკა სეროიზული და მრავალფეროვანია. ეს არის ის, რაც ჯონიერ ადამიანს ოდითგანვე აკაბიობრენებდა ისეთ მარადიულ საუზრისო ღირებულებებს, როგორიცაა: სიკვდილ-სიცოცხლის მთლიანობის საზრისი, პოეზია და, ზოგადად, შემოქმედება, ადამიანი – ღვთის განაკეთად დედამინაზე, სიყვარული – სამყაროს კოსმიური ძალა, მარადიული-სულის საუფლო.

პიროვნება და მასთან დაკავშირებული რეალიები უმთავრესია თამარ გაბროშვილის ფილოსოფიურ-ესთეტიკურ სამყაროში. მისთვის ადამიანი ასოციირდება ღვთის სადიდებლად ანთებული პატარა სანთელი მადლით უნდა გააჩინაღნონ, სული დაუპუროს ინგალიე მყოფთ და თავისი არსებობით ნათლით აღავსოს სამყარო.

ავტორის დაკვირვებით, ადამიანების აზრთა სამეფო ძალიან ზეგავს ცხოვენელთა სამყაროს. მისი ცალკეკული ემოციურნი გამოვლინება ზუსტადაც ესადაგება ამოთუ იმ ცხოვეელის თვისებას, მოძრაობა-ქმედებას. გაბროშვილის ამ თავდაკვის საკრიზული დროს იგი ჰგავს გაწნილხებულ ლომს ან ვეფხვს, სისუფსისა და ულმეობის შემთხვევაში ის ეატასავით ანეკის, სხვისი აზრების გამეორებისას თუთიყუმს ემსგავსება, სასაცვარული განცდილას ციცინათელასავით ენთება, უმაღლესი შემოქმედებით ტკბობისას ყვავილზე მჯდარ მაორობელა ნეტყარით მთერალ ფუტკარს ნაგგავს, მშეხლერეგბასთან ზიარებისას ყელმოღერებულ ირემს გეგაგონებს, უმაღლესი სიბრძნე გეეფლთან, ერთგულება ძალლთან, უმნაკოება მტრედთან ასოციირდება. აზრები ცხოვეელთა მსგავსად დათარემობენ ადამიანის გულ-გონებაში, ოლონდ მათ უთავბოლო თარეში აკაკვებს გული, რომელსაც შეუქია, ყველა ცხოვეელს თავისი კუთვნილი გალია მოუნიოს და ჩაეგბოს მასში, არ მისცეს მოქმედების თავისუფლება. ასეთ გულს შემოქმედი უნოდებს აღზრდილ გულს, რომელსაც ნონაანორობაში მოსაცავს ადამიანი. აღუზრდილ გულს ეს არ შეუქია, ამიტომაც ასეთი გულის მქონეთ უგულოს უნოდებს ავტორი. აქვე მწერალი ყურადღებას ამახვილებს ადამიანისა და სამყაროს მიმართების საკითხზე. ეს ნაზზრეგი ხელს უნყობს მკითხველს, თავისი ფიქრი მიმართოს იმ ჭეშმარტებისაკენ, რომ ყველის მოძიღი უმადლესი რაობა ღირსეულად უნდა დამკვიდრდეს დედამიწაზე, როგორც ძვ სინათლისა და, გადოს ხიდი სიკვდილიდან უკადაკვებისაკენ.

თამარ გაბროშვილის პროზაში ერთ-ერთი უმთავრესია შემოქმედებითობის საკითხი. შემოქმედება ის მდგომაა, რომლის მეშვეობითაც მწერალი ამყარებს მიმართებას ცხოეელებასთან, ზოგადად. სამყაროსთან. ამ თვალსაწიერიდან აღიქვამს ის სრულიად ჩვეულებრივ, ემპირიულ მოვლენებს. შემოქმედის სანაყინი მის არსებაში გარესამყაროსგან თავდაცვის ეკლიანი ქუჩრეკი არის და იმავდროულად ვარდისფერი ყვავილებით შეფოფიქული აბბის რტოებიც. მწერლისეული ხედვა შემოქმედის დაწინაზულის შესახებ ცნაურდება შემდეგ სიტყვებში: „სამყაროში დვეს უამრავი „ტეირთი“. ხელოვანი ცდილობს თავისი შესაძლებლობების შესაბყვანი „ტვირთის“ ანეკვას ორიგინალურო ხერხით, რათა იყოს გამორჩეული. სწორი ხედვა, მახვილი მზერა და შეუმცდარი აღელი ნამდვილი „ტვირთის“ გამორჩევისა, – აი, ის, რაც პირველ რიგშია საჭირო.“

პროზაულ ჩანაწერებში თამარ გაბროშვილი ეხება კაცობრიობის მარადსადგერალ სიყვარულის თემას. ის მკთხველს სთავაზობს სიყვარულის სამსანაულებლოს. თავის ფიქრად სათქმელს ბერული გამოხატავს კონკეპტუალური ფრაზით: „ადამიანი ძალიან გართულა, საკუთარ თავში ჩაიხლართა, აურზაურანი, ეჭვიანი არსება გახდა. ამიტომაც ძალიან უჭირს სიყვარული, რამეთუ სიყვარული მარტივია, მდუმარედ ნიდობილია უფალს.“ ამაღლებული და მშვენიერი სულისმიერი გრძნობა, რომელიც მარადისობაში აგრძელებს სიცოცხლეს. მხოლოდ ღვთიერი მადლით სავსე ადამიანს ძალუძთ, უშუოეველად გასცეს ის. უმადურს, ანუ უმადლოს მადლის გასაღებად ძალზე ბანსაზღვრული ტვინდობის ჭეშეტელი აქვს. მასში მხოლოდ იმდენი მადლი ჩაედინება, რამდენნაც დაბტვის უნარიც აქვს პიროვნებას. ორი ადამიანის ურთიერთობას ავტორი ზიარჭეშეტლის პრინციპს ადარებს – მხოლოდ გათანაბრების შემთხვევაში დგება პარმონია და სიყვარულის სიხარული.

„ქრისტიას ქრისტოლეთბის“ მეშვიდე კარად წარმოდგენილია ე.წ. საღვთო ნანილი. ვფიქრობთ, ამ ნაკვეთში საუკეთესოდ არის გამჟღავნებული ავტორის შინაგანი მე, მისი სიღრმისეული ხედვა, სულის წვა და გონების სინათლე. აქ ერთმანეთს მისდევს ფა ენაკვეთები ავტორისეული ფრძნობად-ემოციურ ელასტები და განსაჯითი თემები. ფიქრი ფიქრზე დიდ მდინარესავით მიედინება – ჩუმად, ღრმად, უმსოეოდ, უპრეტენზიოდ, მაგრამ თავდადაჯერებით. უმთავრესი ფიქრი კი ასე ჩამონაკეთებაა: „ნაბმული, უფალო, მყაბარ, უფალო, დიდება შენდა, უფალო ჩემო. ამინ.“

მწერალი ადამიანს ნარმოსახავს ღვთაებრივ ფერხულში ჩაბმულ სინათლის ტაკი, რომელმაც მზეობა უნდა ისნავლოს, რათა თავადაც ოდესმე შეძლოს სითბოს, სინათლის სიყვარულის გაკეთება, „საყოველთაო ამაღლება-გათენება“ აღდგომა.“

საინტერესოა თამარ გაბროშვილის მიერ სიკვდილის ფორმათა სმა სახეობად გაანრება. ავტორის წარმოდგენით, ესენია: მსუბუქი, საშუალო და რთული.

მსუბუქი ფორმით სიკვდილის შემთხვევაში ადამიანს ეუფდება მეფილქოოლა, მაკი ფიქრები, შიში, ეჭვიანობა, დამანგრეველი ენერგეტიკის მქონე სიტყვების მოძალება.

საშუალო ფორმის სიკვდილი ფიზიკურ დაკვდებებთან, ტკივილებთან იგივდება, „ბასრი სიტყვები ჩაშოდიან ადამიანის ორგანოებში და თან თანდათან ანადგურებენ.“

რთული ფორმაა „გარდაცვალება შენი ან შენ გამო სხვისი. სხვა თუ მოკალი, მენი სიკვდილია.“ ამაგე თემას განაკვრცობს სიტყვა სამარის მწერლისეული რეცეპტია. გარდაცვალილი ადამიანი სამგან ივანება. ერთი – ხორციელად – მიწაში, მეორე – ადამიანთა ხსოვნასა და შემოქმედებით ნანარმოებებში, მესამე – სული მარადიულ სასუფეველში. ეს აზრი შორეულად ალუზიას ქმნის აკაკის სიტყვებთან: „სამგან გაქეს ბინა, სულიკაო.“ ამ ადამიანს, ფილოსოფიურ-ესთეტიკურ მიგნებად შეიძლება მივიჩნიოთ ავტორისეული გაგება სიტყვისა ალსასრულთა, რომელიც ადამიანის ამქვეყნიური ყოფის დასასრულთა გულისხმობს და, ამავე დროს, სულიერ ზეადასვლასაც.

ელი ურდულაშვილი

ᲛᲔᲜᲐᲠᲔ ᲡᲣᲚᲘᲡ ᲐᲜᲐᲖᲝᲛᲘᲐ

ადამიანი თავისი არსებობის ისტორიაში კიდევ ერთხელ მოესწრო ანდერმის დროს�ის — „ხიღინის დროს“. კიდევ ერთხელ შეხედა ადამიანი პირისპირ ვირუსს, რომელმაც ერთმანეთის გაანაპირა, მაგრამ ჩაალრმავა კი საკუთარ თავში, აჩქარებული სამყაროს რეტინიდან ამოაგდო და მიაბრუნა საკუთარ თავთან. ამ ადამიანური თვითრეფლექსების ერთ-ერთი გამორჩეული ნიმუშია ბესიკ ბერაძეს მეტაპოეტური ნიგნი „ბოლოშემმარადოი შაშეი გრძნობას ვერ აგნებს“.

ნიგნის მთავარი პერსონაჟი ვირუსია, რომელიც ქეეყნად „ხეტიალსა და ნანნნლშია“ გადმოგდებული. როგორც დაცემული ანგელოზი, ისიც ნადირობს სულებზე. იგი ადამიანთა მეშაფორია. ვირუსისა და ადამიანის შეკრა არის უკვდავისა და მოკვდავის ქიდილი, თუმცა არც ვირუსია უკვდავი უადამიანოდ. ადამიანი არის ის ჭიქრქელი, რომელშიც ჩაჭრიმის შემდეგ ის უკვდავი ხდება. ამიტომ დადის ვირუსი დედამინაზე და სნავლობს ადამიანს; როგორც მებაღური მართებს თავის მსხეერპლზე დაკვირვება, ასევეა ვირუსიც. ის უკვე ოთხმოცი ათასი წლეია აკვირდება ადამიანთა ცოდვა-მადლით სავსე სამყაროს. ეს ნიგნები ეს ამ დაკვირვებთა, რეფლესიათა კრებულია. მოხუცი ვირუსის ამქვეყნად ნანნნლეთი შეგრნეებული. მოხუცი ვირუსი ფიქრობს, რა არის ადამიანი, რა ენებები ნარმართავს მას, რატომაა ასეთი „მნარე სულისა“. და თითქოს ამსაობაში იგი თანმეეეეზრდება კაცობრობასთან, მისთვის „არაფერი ადამიანური უცხო აღარ არის“, ისიც გამდაარა ცოდვის თანაზარი, ადამიანის თანამშრახველი.

„აკეი ცოდვიდან ინყება, როგორც ალფაბეტი“ — ცოდვის მოტეეი უმნიშვნელოვანესია ადამიანის სულის ანატომიის კვლევაში. მოხუცი ვირუსი კი, სნორედაც, სულის ვირუსია, ის სულის ჭკვლეაარია. ის ხედავს, რომ ცოდვით იმეა ადამიანებში სავდა. პირველქმნილი ცოდვიდან ფა ძმის მოკვლის ცოდვიდან შემოიქრა ცოდვის ინდაქეანი კაცობრობაშია: „კაენი არ დასაჯა ღმერთმა, არამედ დაიცვა. მამ მერეა, რომ ადამიანი სახით უდგას თავის ცოდვას და ზურგს არ აქცევს.“ ალბათ, ცოდვა დასაბამი ამოუწურავი ადამიანური საფიქრალია. მართალია, ფიქრის უნარი აქვს ადამიანს, მაგრამ რითია ის ცხოველზე მეტი, არაათუ ნაკლები? „მე არ მინახავს, რომ ძალლს შეიდი დაეფაროს და ქამრით ეკეთოს, თან ეძახოს — „ცემით ამოგზხი სულს!“ და ერმყას და მის ცემაში საშკერ დაესეენოს!“ შემზარავი ადამიანური ცოდვის სიმნარე და ბანალურობა, რომელთაც მწერალი ამ ნიგნით იკვლევს. ვანა ცხოველს ძალუძს ის, რაც ადამიანის „მნარე სულის“ შეუძლია, ჩაიდინოს? და ამ დაცემულ დროებაში სწორედ ადამიანია ადამიანის პირველი მტერი: „ადამიანი უფრთხის ადამიანს, არც ძალლს, არც მაწკანას, ადამიანი უფრთხის ადამიანს“. სნორედ ეს არის დიდი ირონია, რომ თვითონ ადამიანი ბაბადაა ადამიანის ნანამდეკად, „მომნამდელად ვარდაგ“.

ბეკოკ ხარანაულის ახალ ნიგნში უზეადა, ყოველი ფეხის ნაბიჯზე გვხდება ცხოერება და ადამიანი, გამოხატული აქსიომებად, პარადოქსებად, აბსურდებად, აღუზიებად, სენტენციებად, ზეკეთხეებად, ნინასწარმეტყველებებად... ბიბლიური მთესველთა აღსაზეური ხანა ხდებად ეკრეუნი. მორალური აქსიომაა: „ღირსებანა, შენს ეთნოსში რომ ხარ, მაგრამ უღირსობაა, რომ ხარ შენი ეთნოსის ფარაშში“ — რაც ასევე სინდისზე გვაგდებს, ენი ვართ ადამიანებნი: ღვთის ხატი თუ უბრალო ფარში სხეადასხეა დაფასოოობთ? „სახე აქეს კაცს სახიობისთეის და არა პირადოობის მონმობისათვის“ — ასევე დიდი დამუნათეაა ადამიანისა. მარადიულ, მარადსაფიქრალ მეკთხეებად გვრჩება: „ღმერთო, ნეოუ ვინც კვდება, ყველა მნარე სულიი კვდება?“; „სულის ეუკდვეება მოშბიბეელია, მაგრამ რა უნდა აკკთის სუფმა უსასრულოოდ?“ და გონებაში მარტივ ჭეშმარტებებად გვეხვეგდება სიტყვები, რომლეებზეეა. ალბათ, ჩვენც ვეეფიქრია, მაგრამ ვერ კი გამოგეთქვამს: „სიტაკო რა ალმაკერია და სიმნარე რა პირველპირი“, „სინანული კაც?ზე ხანგრძლივია“, „ბოლოდნი მკვდრების დროა“ და სხეაც ბევრი.

ეს მეტაპოეტური ტექსტები მეტაანეითიაა დაწერილი და მეტაალზრაოენებს საჭიროებს გასაშიფრად, ანუ ესაა რაღაც მიღმა პოეზიისა, მიღმა ენისა, მიღმა აზროვენებისა; მხატერული, ბეტაფორული აზროვენება კი ამ მიღმიერებასთან გვაახლოებს.

იქნებ გამოცანების კრებულია ეს ნიგნი? მაშინ, თითეული ბკითხველი ყველა ამ გამოცანას გამოიცნობს და ის მოხდება გულზე, რაზეც თვითონ უფიქრია; ყველა გამოცანას პასუხს ვერ ვუპოვით და არც პასუხების გვერდი მოაკეცნა ნაკლეკნ, მაგრამ გამოცნობის ედაში, ფიქრი მაინც დაგვრჩება ფიქრად.

ᲥᲠᲘᲡᲢᲘᲜᲔ ᲪᲘᲠᲔᲥᲘᲫᲔ

ᲥᲠᲘᲡᲢᲘᲐ ᲥᲠᲘᲡᲢᲝᲚᲔᲗᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ

ᲥᲐᲚᲘᲜᲐ ᲡᲘᲠᲐᲫᲔ

ᲛᲘᲜᲓᲝᲠᲘᲡ ᲛᲝᲓᲔᲠᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲘᲗᲘᲠᲘᲡ – ᲓᲐ ᲯᲐᲠᲗᲘᲗᲣᲚᲘ ᲡᲐᲛᲘᲗᲘ

ᲠᲝᲚᲘᲡ ᲞᲝᲠᲢᲠᲔᲢᲘ

ძალიან მნიშვნელოვანია, სიმონ დადიანის ფერწერაში გავიაზროთ დედის ორი პორტრეტი. თუმცა პირველი მხოლოდ დაუმთავრებელი ესკიზია, ის მაინც უალრესად დამაფიქრებელია და საინტერესო. უკვე ხანში შესულ დედას მხატვარი რატომღაც 7-8 წლის გოგონას სახით გამოხატავს.

სურათი მოდერნის მნერით არის შესრულებული, რადგან მხატვარი სინამდვილეს კი არ გამოსახავს, არამედ თავის სუბიექტურ განცდებს დაესესხება და ტილოზე ეფითი ნარმოსახვის გამოხატვის შეეცდება. მაშასადამე, ის არ გვთავაზობს შთაბეჭდილების უშუალო პულსაციას, არამედ თავის ფიქრს თავისი ნარმოსახვისა თუ შთაბეჭდილების შესახებ.

დედის ბავშვობას, გოგონას თეთრი ფერის ბაზის მოალე კაბა აცვია, რომელსაც ნელნელ ვარდისფერი აბლასის ლენტი აქვს ქამრად შემორტყმული.

ამ დაუთავრებელ სურათზე დედის ბავშვობა სადღაც, უსასრულობაში შეყოფნელია, ის იქ გაწერაა, თითქოს ღრმა ფიქრით შეპყრობილი, ოცნებით გაშეშებული.

დედის ბავშვობას ქერა ობები გულისამაზოყესლად კუდის სახით ზემოთ აქვს აკეცილი, და აბლასის ვარდისფერი ლენტითვე დამაგრებული.

ხოლო დიდი მნვანე, თუ ცისფერი თვალები მაყურებლისკენ უალრესი გაოცებითა და სინაზით აქვს მიპყრობილი.

რას ნარმოადგენს თავად იდეა, დახატო დედა ბავშვის სახით?

იქნებ ეს დედის უმნეობის გამოხატვის მცდელობაა, დედა, რომელიც ვერ გაძლეოდა ძალას, ის სასიოცხლო ძალას, რაც ცხოვრებასთან ანა მჭიდროდ, ასე მყარად დაგაკავშირებდა.

იქნებ სწორედ დედის უძლურებამ, მისმა ბავშვურობამ, მისმა დაუცველობამ შექმნა ის მხატვარი, რომელიც ეუნის ყრუ კედელთან ჩამომჯდარ მგზაფრს ხატავს ალმოსავლური პირბადით, რათა სამყოფოსთან გაუცხოებული თავისი სახე ასე გამოხატოს?

ან იქნებ დედის ამ პორტრეტში თავის სამშობლოს უძლურებაც სურდა გამოეხატა მხატვარს?

ამაზე ჩვენ ვერც ვერაფერს ვიტყვით დაბეჯითებით, მაგრამ ის, რომ სიმონი განიცდდა თავისი ძვირფასი დედის ცხოვრებისადან დაუცველობას, ამაზე ეს დაუმთავრებელი სურათი ნათლად მეტყველებს.

ᲥᲘᲜᲘᲡ ᲧᲝᲤᲘᲠᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲪᲓᲔᲑᲘ

ვერარაოდეს გავიგებ, მართლაც რას ფიქრობდა მხატვარი, როდესაც ამ სურათს ხატავდა, თუმცა აუცილებელია იმის გათვალისწინება, რომ იმ დროის ეფოროპასა, და ამერიკაში ხელოვნებაში, მისი მშვენიერი, პარმონიული სულის აღსასრულზე ინერება არაერთი ნანარმობები. კერძოდ, თომას მანი ნერს გახმაურებულ მოთხრობას „სიკვდილი ვენეციაში", რომელშიც მშვენიერების სიმბოლო, სრულყოფილების ნიშეში ტაძიო ავადდება და კვდება კიდეც. და კანონზომიერია, რომ მასთან ერთად კვდება შემოქმედი ანენბახიც, რომელსაც შთაგონების საგანი აღარ აქვს, და, შესაბამისად, ამ სამყაროში მისი ადგილი აღარ არის.

და მე ვერასოდეს გავიგებ, თუ რას ფიქრობდა მხატვარი, მაგრამ მე მისი ცქერისას მიპყრობს ერთი ურეცეი რწმენა. და ამ რწმენის სახელია შთაბეჭდილება.

ერთი შეხედვით, სურათი „ვენერა ყოფიერების სანაპიროზე" მარტივად აღსაქმელია, რადგან თითქოსდა ცხადზე ცხადია ამ ფერწერული ტილოსგან მოეტეხო შთაბეჭდილება, მაგრამ ეს მხოლოდ და მხოლოდ ერთი შეხედვით.

მოდი, ჯერ „მოვცვეთ", თუ რას ხედავს გარეგნული თვალი.

ზღვის სანაპიროზე მოჩანს ცისფერ, სადა კაბაში გამოწყობილი ქალიშვილის ფიგურა, ყავისფერი ერძეული თმებით. ქეიშის სანაპიროზე ზის და ხელთ რაღაც სავნები უჭირია. გოგონას თვალები დახუჭული აქვს და ღრმა ფიქრებს მისცემია, ან ოცნებები არის შეპყრობილი, ან ფიქრების არის თავმიცემული.

დიახ, აქამდე ყველაფერი გასაგებია, მაგრამ თუ კარგად დაკვაკვირდებით, ან თუ სილრმისეულად ალეიქცევთ ამ ტილოს, დაენანახავთ, რომ ამ სურათზე ისეთი რამ ხდება, რაც ასე დამახასიათებელია მატისისათვის. დიახ ფოცხეერმეული ნერს: „ოოგორც ნესი, ანრი მატისი იფიწეხს საკანს. ხმირად ძნელი მისაგებელია, რა ფაბატა მხატვარმა: ცოცხალი ყვავილები, თუ უბრალოდ, მოხატა ტილო."

სწორედ ამ მიზეზით, აქ არ ბოჩანს მარადისობის გამომსახატელი ულიარო (კა, კი) ზღვა მოჩანს დაყასაბამი და უსასრულო. ამიტომაც მისი მძაფრი, მარცლიანი ტყლაუნნა ტალღებისაგან გამოხმობილი სიცოცხლის სუნთქვა არ გვეკემს. და თუმცა აქ საგანი არ მოჩანს, მაგრამ ის უნდა ვიგულისხმოთ. მაშასადამე, მხატვარმა თავად ზღვა კი არ დახატა, არამედ ტალიოზებული ზღვა – ზღვის მოგონება, რომელიც ოდნავ მოჩანს, როგორც ლეუეი, ლეურეი ზედაპირი. არც ზღვის სანაპირო არის მარადმძოფი ქეიშის ცოცხალი გამოხატულება, არამედ აქ, ისევ და ისევ, სტალიზებული ქეიშა, ეია ყავისფერის მეშვეთით, ლეუეი ზედაპირით გამოხატული, ხოლო გოგონა მხოლოდ იმიტომ არის უმშვენიერესი, რომ უსასრულობაზე ფიქრით არის გართული. და აღმოჩნდება, რომ ეკიანის სტალიზებული სანაპიროზე, რატომღაც, არა ზღვის სანაპიროსთვის ნიშნეული საგნები – ნიფარა, მშვენიერი ქვები, არამედ რამდენიმე სტაფიფო თუ სოკო, და კიდევ გაურკვეველი სახეობის ბოსტნეული მოსჩანს.

და თუმცა მე არ მაგნეყდება პოლ ვალერის ფრაზა, რომელიც ინსპირო ქეშმარიტებაა ხელოვნების სფეროში:

„ნანარმობის სოფეტი ბარეი არის ის, რაზედაც მდარე ნანარმობები დაიყენებენ".

და მაინც ეს სანაპირო ჩაგვიფიქრებს და მიგვაზეკეფრებს, რომ ამ სურათში სულ სხვა რამ იგულისხმება.

იქნებ ეს თანამედროვე სამყაროში სილაბაზის აღსასაოსოს გამოხატულებაა?

თუ ბოტიჩელი სილაბაზისა და ჰარმონიის სიმბოლოს გამოსახავს მშვენიერი ვენერას დაბადებით, რომელიც ზღვის უსასრულობიდან, ნიფარაში ჩასმული ეკლესები სამყარის, აქ, ამ ტილოზე ის ნარმოდგენილია არა ზღვიდან, ზღვის უსასრულობიდან მოსული, არამედ ქეიშის ზედაპირზე ჩამომჯდარ და დადგეკრეული, იქნებ გულდაწყვეტილი ქალიშვილი, თანამედროვე ვენერა. მას ხელი აღმოაჩინეს გაურკვეველი ნითელი ფერის საგანი – ეს ჩიტია? ეს ცეცხლია? თუ სხვა რამ?

მხატვარი სიმონ დადიანი ცდილობს, საგანი ბოლომდე არ გამოკვეთოს, ანუ არ გვიჩიხრას არაფერი მასზე, და ჩვენ ნარმოსახვას მიანდოს მისი სახელდება. ჩამჯდარ ფერი რამ ცხადია. ის, რაც მის ხელში თითქოს ლამის კვდება, ქრება, რის გამოც ის ასე გულდაწყვეტილია, ან, მიხვაზ, რაც ჩრეზა მისი ქრობისგან, უკვე ქეიშის სტალიზებულ ზედაპირზე მოჩანს, და ეს ყოფიერების საგნებია.

ᲠᲝᲚᲘᲡ ᲛᲔᲝᲠᲔ ᲞᲝᲠᲢᲠᲔᲢᲘ

მის ნამუშევრებში, როგორც უკვე ვიანიშნე, არ არის უშუალო აღქმა, არამედ მასში უფრო მეტი ფიქრი, ნუხალი და ინტელექტი ჭარბობს.

დედის მეორე პორტრეტი – ეს არის ქალი ვუალით, მომხიბლავი, მშვენიერი, მაგრამ უალრესად მნუხარე ქალი, თავისი არსების იდემადლის თავისი ვუალით რომ მალავს.

ვულისსმლეებია მქრქალი სახის კონტურები, რომელიც ვუალის გამქვარვალე ბლნდიდან გამოიშორება.

სურათზე ჭარბობს ზურმუხტისფერში გადასული მნეანე ფერი, შავ ტონებად გამოკვეთილი მნუხარე თვალები, რომელსაც ფონად ყავისფერი ტონალობა გასდევს.

და მაინც, ეს სულაც არ არის ნიშანი, რომ გაოცებოება ჩამნარნლილა დედასა და მას შორის. ვუალი ხომ ნანნელობრივ ფარავს მის სახეს, მისი არსების მხოლოდ ნანილს და არა მთლიანად.

დედის პორტრეტი თითქოს მიგვანიშნებს, რომ ადამიანის პიროვნება ჩაუნედმელია, უნიკალურია. ეს არის ფაქიზი, უდაბეგნილი ინდივიდუალურნი, რომელიც სიიდუმლოებთ ფარავს თავის თავს. სნორედ ეს აქვეყს ადამიანს ასე საინტერესოდ, და იქნებ სნორედ ეს გვიდასტურებს, რომ ადამიანს ღვთაებრივი არსი აქვს.

ᲐᲑᲚᲐᲡᲬᲧᲝᲠᲘ ᲓᲘᲚᲝᲠᲘᲜᲘ

სიმონ დადიანის ბოლო ნამუშევრები ცალკე სუფრის თემაა. ის ვეგნერის მუსიკის მსგავსად თავბრუდამფვევ შთაბეჭდილებას ანდენს მნახველზე, მოუხედავად იმისა, რომ როგორც დიანა ფოცხეერმეული აღნიშნავს:

„აბსტრაქციონიზმის ძირითადი პრინციპი სახეითობის სრული უარყოფაა".

მაგრამ სახეითობა, რომელიც ნაშლილია ამ პოსტმოდერნისტულ ნამუშებში, შეიძლება ნარმოვიგიანოთ როგორც სამყაროს, სიცოცხლის შიდაპირი.

ეს რომ ასეა, ამაზე მეტყველებს ის ფაქტი, რომ ჩვენ სურათზე ვედგეთ კამკაზა, დამაბრმავებელი სინათლით განათებულ სამყაროს, – ეს კოსმოსის შიდაპირია, არსია, რომელიც თითქოს რაღაც ბნელ ძალას სფრს ხელთ მოიხელთოს, ნარმპრთოს და შთანთქოს.

და თითქოს ეიენნი, ლაბიდარული მონაცხაზი ამ პოსტმოდერნისტული სურათებისა შეიძლება ნარმოვისახოთ როგორც იმ ორთაბრძოლის არსი, რაც შეიძლება კორიდაზე ხარსა და მატადორს შორის მომხდარიყო.

ხარი, ეს შავი ფერის ენერგიული მონასმია, აგრესიული, უხეში, სინათლესა და უსასრულობასთან მებრძოლი და მაინც, ამ განუსაზღვრელობის დამსაზღვრელი.

ხოლო მატადორი – ეს სინათლეა, ეს უსასრულობაა, რადგან ის განასაზიერებს ბრძოლას, მოქმედებას, ნანნილი უსასრულობისა, და სინათლის დიადი სახეა.

მაგრამ ამასთან, ყოველ სურათში მოჩანს შავი ფერის დადოლება, სუფ ოდნავ ნითელი ფერის ზოლით და შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ეს მინიშნებაა სიცოცხლის ფენომენზე, რომელიც ახლა, ამ სურათებში არსაბრძოდად გადაისხმა, როგორც დაფარულის გამქვანვნელა, და ეს ეს მაგისა და თეთრის ქიდელია. ეს სიკეთისა და ბოროტების, უსასრულობისა და სასრულობის, თავისუფლებისა და აუცილებლობის მოურიგებელი ბრძოლაა.

ᲗᲕᲘᲗ ᲠᲝᲠᲬᲧᲘᲡ ᲛᲔᲝᲠᲔᲝᲑᲐ

რაგამღაც, როდესაც ამ ფერწერულ ტილოს შეეყურეს, ყოველთვის მკაფიოდ ჩამესმის დედას ოდნავ ხრინნინა ხმა, რომელიც მანუნე ამბობდა:

„ესაა ბანქოს ქალალდი, ადამიანი, რომელსაც შთაბეჭდილებები არა აქვს, ნამდვილი ესპანური ილუზნინანი, ფერმნერი"

და მართლაც ამ ფერწერულ ტილოზე მუშაობისას სიმონ დადიანს, როგორც სახიგადოდ ხდება მის ფერწერაში, არ უხელმძღვანელია უშუალო მთაბეჭდილებებით. ეს მხოლოდ და მხოლოდ ინტელექტის თამაშია და მისი ფერწერა, ამ შემთხვევაში, მართლაც ჰგავს ბანქოს ქალალდით თამაშს.

ამ ინტელექტის თამაშის შედეგები, ამ სურათის მიხედვით ბოლომდე ამოუცნობი რჩება, თუ რას გვეუბნება მხატვარი მნახველს, როცა ისსფერ კაბაში ჩაცმული ქალი ბრაზნინან, ლაბის ბრისანგ სახით ეხლაუფეხა ნითელი სკამის სახელურს.

სურს, ამ ტესტით ფეხზე ნამოდგეს? თავი გაითავისუფლოს იმ მდგომარეობისაგან, რომელშიც იმყოფება?

ქალის ბრაზნინი სახე ზომიერად, და მაინც კარიკატურულ იხრება.

საერთოდ კი ამ სურათის გამოსახულება ფერების კონტრასტზეზე აგებული. თვალში საცემია სალებავების ხაზგასმული მჭახე ფარისპირება – ნითელი სკამი, ისსფერი კაბა, ყვითელი სამაჯური, თეთრი და შავი ფონი.

და მაინც უკანა პლანზე მოჩანს დიდი მოცულობის თეთრნაკრისფერი ფონი, რომელიც ოტტინისტურ განცდას გვიქმნის და ვიმედოვნებთ, რომ ქალი თავს დაალწევს ამ საზოგადოებას, რომელშიც იმყოფება, ან თავის განნყობას, რომელიც ასე თრგუნავს, ან ვიღაცის დეენას, ან თავის თავში დაკვეიდრებულ სასტიკი ენებების შემოტევას.

ᲘᲐᲜᲘᲡᲬᲘᲠᲘ ᲜᲘᲜᲘᲔᲚᲝᲠᲘ

ესაა იანიფერი ჩანაბადი, რომელიც უფრო მუსიკის ასოციიაციას ინვევს, ვიდრე ფერწერისას.

ესაა ნაზი ტონები, ვარდისფერ-ცისფერი ნაზი ტონები, თეთრ ფერს რომ შერევია. ეს არ არის უბუალო შთაბეჭდილება, ეს არ არის ობიექტური რეალობის გამოხატვის მცდელობა. ეს არის მხატვრის ნარმოსახვა, მისი ოცნება, მისი ფიქრი საგანზე.

უმშვენიერესი, უფაკიზესი ნიუანსებით აღბეჭდილი ნაზი (ცისფერი და ნაზი ვარდისფერი საუბრობს თეთრ ტონალობასთან, და ეს ჩაბატეკილი მქრქალი ყავისფერი ბამბუკების ფონზე.

პანია ყვავილები გულისნამღვნია არა თავისთვად, არამედ ეს არის მათი მოგონება, სულიერი ორთოლით მოტანილი გახსენება რაღაც ამბისა, რომელიც მხატვარმა შოპენის სულჩამნდგომი მუსიკის დარად გადმოგვცა.

რატომ დავარქეი ამ ტილოს „იანიფერი სამეგრელო"? – იმიტომ, რომ ამ სურათმა, უფრო სნორედ, სურათზე გამოსახულმა ბამბუკებმა, სამეგრელოს ჭალიანობის ნიშნეულმა მცენარეების ხილვამ სიმონ დადიანის გამოფიქრის დამსწრეთა უმრავლესობა შთაგარნა, რომ ეს ბამბუკები სიმონ დადიანმა სამეგრელოზე ფიქრისას დახატა.

რა მნიშვნელოვანა აქვს, ეს ასეა თუ არა, სურათი თავის მნახველს გულგრილს არსაოდეს დაგტოვებს, და არა აქეს მნიშვნელობა, ეს ოდაა სამეგრელოზე თუ იანიფერი ფერწერის ზეგადელესა.

ᲡᲘᲜᲘᲡᲬᲘᲠᲘ. ᲓᲘᲠᲘᲜᲘᲡᲬᲘᲠᲘ ᲓᲐ ᲮᲐᲜᲯᲐᲗᲘᲡ ᲯᲐᲠᲘᲜᲘᲡᲬᲘᲠᲘ. ᲐᲮᲚᲘ ᲘᲠᲘᲜᲘ ᲝᲥᲐᲚᲘᲡ ᲓᲘᲠᲘᲜᲘᲡ

გიორგი ფადიანი თავის წერილში წერდა: **„ჩვენისთანა გაფანტული ოჯახი სხვა არ მეგულება. ერთი ალთასია, მეორე – ბალთას.** სიმონიკას ასე გადაკარგულნი ყოფნა ამაღელვებელია. ნათესავი, ახლობელი, არავინ არის მის გარშემო. თუმცა ქვეყნის მეგობრები ჰყავს თურმე. დასტურ მეგობრები... მაგრამ სისხლი და ხორცი – არავინ. რა გაეწყობა..."

სამწუხაროდ, ამ ოჯახის მაგალითზე შეიძლება ისაუბრო ჩვენი ერის გაუთვალინებლობაზე, მისი ენერგიის დაფანტულობაზე.

ვის არ ახსოვს უიარაკლის ნანარმოება „მამლუქის" მიხედვით გადაღებული ფილმის ფინალური სცენა და იგ ქ გოდერეტული ავტორის კომენტარი, როცა მგრის ორი მეთურე ერთმანეთს შეებრძოლა, რაც ვენეციელ მეგალრმთავრის სიკვდილით თავდება:

„არც ერთი იყო ვენეციელი, და არც მეორე ეგეიპტელი. ორივე ბედკაკუნა საქართველოს დაკარგული შვილები იყვნენ. "

და ამ სცენის შემყურე ყველა ქართველს გული უწუოდება. ანალოგიური აღმოჩენა ბაბო დადიანის ოჯახში ბაგრატიონეულები ბრაგედია: ერთი მხრივ, ბუეტე (მიხეილ) დადიანი ბერძენის ფაშისაგან ბერძნანაში მსახურობს ჯარისკაცად, რაც უნდა უცნაური იყოს, ბრძოლის საქართველოს დამოუკიდებლობისთვის. ბაბო დადიანის მეორე შვილი გიორგი ბაბოთა ჯარში იბრძვის, ხოლო მესამე სიმონ დადიანი ნინა ხაზზე იბრძვის ამერიკელი ჯარისაკაცის სახელით.

►► ᲓᲐᲡᲐᲚᲐᲠᲯᲔᲚᲘ, ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ № 4.5

ანდრო ბუაჩიძე

1913 წელს პაოლო იაშვილის პარიზში გამგზავრებამ სნეული გასაგარქვლებლად მთელი მისი შემდგომი ცხოვრება განსაზღვრა. პაოლო მკაფიოდ გამოკვეთილი არტისტული ნატურა იყო და ამას თვითნებეგრძნობდა. დედფლის სამნაწილიანი ლექსი „ნინი“ პაოლოს ერმილდ ბიოვინიერი ნარნერი „შეიცან თავი შენ“ ოცი წლის პაოლოს ერმილდ ბიოვინიერი და შესატყვისი გადაწყვეტილებაც მიიღო – მიხვდა, ეს ბიჭი იყო და არტისტულ გარემოში უნდა მიეღო სულიერი საზრდო. მაშინ, როცა მისმა მეგობრებმა სნაველის გასაგარქვლებლად ეტიტრბურგის და მოსკოვის უნივერსიტეტებს მიაშურეს, მან პარიზისკენ აიღო გეზი. პაოლო მაქსიმალისტი იყო, უკიდურესად გამძაფრებული ჰქონდა თავისუფლებისა და ღირსების გრძნობა, ამიტომაც თავისი პირველი და უკანასკნელი არჩევანი უცდომლად გაკეთა. შეიძლება გაგვახსენდეს აღორძინების ხანის დიდი მოაზროვნის პიკო დელა მირანდოლას სიტყვა, სადაც ნათქვამია, რომ ადამიანს ღირსებას სძენს თავისუფალი ნების კარნახით გაკეთებული არჩევანი, ის ან ღვთაებრივ სფეროებს ეზიარება, ან კიდევ მხეცის დონემდე დამდაბლდება. ასე რომ, პაოლომ არამარტო ესთეტიკური არჩევანი გაიკეთა, არამედ ეთიკურიც. მას სურდა, კონკრეტული საქმიანობით ქვეყანას შეხიდეოდა. თავდაპირველად მხატვრობას აპირებდა, პარიზში ერთი წელი ლუვრთან არსებულ სამხატვრო სასწავლებელში სწავლობდა, მაგრამ პარიზშივე შეიცვალა აზრი და სამმაბლიანი ზამთაკლისთანავე პოეტურ მემოქმედება განაგრძო – ლექსებს ხომ ადრეც წერდა.

რატომ პარიზი და არა რუსეთი? XX საუკუნის დასაწყისიდანვე დასაალვეთში ხელოვნებისა და ლიტერატურის სფერობი უწესეული ალორძინება დაინყო. დასაბამი დაედო მოდერნიზმის ხანას, რომელიც საკმაოდ მრავალფეროვანი გამოდგა. მოდერნიზმი ნმინდი ნყლის ეფროპული მოვლენა იყო, ამიტომაც, ვთქვათ, რუსული ახალი კულტურა მთლიანად ორიენტირებული იყო ევროპაზეს, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ საბოლოოდ რუსული სიმბოლიზმი თვითმყოფად მოვლენად ჩამოყალიბდა.

1913 წელს შვეიდა მოსკოვის უნივერსიტეტის ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე პაოლოს „სიამის ტკუნი“ ტიეიან ნბამიე და ამავე ეკრიოდს ასევე გასაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭა მის ცხოვრებაში. ალბალ კულტურა რუსეთშიც ალორძინების ნიმნით ნარიმართა და შესაბამისი სახელიც ეწოდა – „ვერცხლის საუკუნე“.

და მაინც, შუფსაცლებელი მნიშვნელობა ჰქონდა პაოლოს სწორედ პარიზში ყოფნასა, რადგან ყველაფრის პირველსათავე იქ იყო და დროის მაჯისცემაც იქ უფრო ძლიერობდა, იგრძნობოდა და ჩანდა არტისტიზმი არა მარტო ხელოვნების და ლიტერატურის სფეროში, არამედ შემოქმედი ცხოვრების ნესში. პაოლოოს ხომ ამგვარი შემოქმედი იყო. უპრანნი იქნება, აქ გერონტი ქიქოძე ვახსენოთ, რომელმაც პაოლოს პარიზშივე ეგიცნო. ვნახოთ, რას წერს გერონტი: „მისი პოეტური ნიჭის დაფფასება არ შეიძლება მარტოოდენ დაბეჭდილი ლექსების მიხედვით, უ ყო ფილ ინ ამერიოიზაციის ჯადოქარსა, რომელიც, ენნინარეს ყოველსაა, სმენას ხიბლავდა... აქ ის თითქოს თავისთავს სჭარბობდა.“

დიახაც, ასე იყო. ჩემი ღრმა რწმენით, პაოლო ძალიან ჰგავდა თავის ეპოქას. ეს გამოდადი არამარტო პოეზიის, არამედ ზოგადად, არტისტიზმისა და, კერძოდ, პოეტური დეკლამაციის ეპოქაც. ალდერტოოა პოეტასგან მოითხოოდა არამარტო ლექსებს, არამედ ამ ლექსების არტისტულად ნაკითხვას, იმპროვიზაციას და ხმირად მისტიფიკაციასაც. პაოლო პოეტიც იყო და არტისტიც. ეს ორი ნიჭი იშვიათად ეძლეკა ადამიანს, პაოლოს კი ორივე უფლად ჰქონდა მიმაგებული და ამით ჰგავდა თავის ეპოქას, თუმცა ყო კიდევ ერთი მნიშვნელობენი ნიმანი, რომელიც თეით ამ ეპოქის არტისტიზმს ახლდა – ეს გაბედდათ მელეკვარება, ბოჰემა, ალოკალიფური ხილვები, პროოგიდნეციული ფორიაქი, ქვეყნიერების ალსასრულის შეგრძნება. პაოლოს ესეც ჰქონდა. ხმირ არტისტული სნრაფვა თანდაათან დრამამდელ და ტრაგიკულ ელფერს იძენდა. პაოლოოსეიც მალე დადგა: 1914 წელს პირველი მსოფლიო ომი დაინყო.

ოცი წლის ჭაბუკი ლუვრთან არსებულ სასნავლებელში სნავლობდა, ერთი წლის შემდეგ კი, პირველი მსოფლიო ომის დაწყების გამო, სამმაბლოსკენ გამოეფრინა. მან მიაღწია კიევ „ოტრონდა“ და სამმაკი ნაცნობ-მეგობრები: გიიომ პპოლინერი, ამედეო მოდილიანი, ეს-სანელი მხატვარი რიბერიპ, ძმები ზდანევიჩები, ილია ერენბურგი, ფრანსის კარკო და სხვები. ეს უკანასკნელი პაოლოს ასე იხსენებდა: „ბევრი მინახავს ამ კაფეში, ოცი წლის ბიჭი ერმილდ ბიოვინიერი და შესატყვისი გადაწყვეტილებაც მიიღო – მიხვდა, ეს ბიჭი იყო და არტისტულ გარემოში უნდა მიეღო სულიერი საზრდო. მაშინ, როცა მისმა მეგობრებმა სნაველის გასაგარქვლებლად ეტიტრბურგის და მოსკოვის უნივერსიტეტებს მიაშურეს, მან პარიზისკენ აიღო გეზი. პაოლო მაქსიმალისტი იყო, უკიდურესად გამძაფრებული ჰქონდა თავისუფლებისა და ღირსების გრძნობა, ამიტომაც თავისი პირველი და უკანასკნელი არჩევანი უცდომლად გაკეთა. შეიძლება გაგვახსენდეს აღორძინების ხანის დიდი მოაზროვნის პიკო დელა მირანდოლას სიტყვა, სადაც ნათქვამია, რომ ადამიანს ღირსებას სძენს თავისუფალი ნების კარნახით გაკეთებული არჩევანი, ის ან ღვთაებრივ სფეროებს ეზიარება, ან კიდევ მხეცის დონემდე დამდაბლდება. ასე რომ, პაოლომ არამარტო ესთეტიკური არჩევანი გაიკეთა, არამედ ეთიკურიც. მას სურდა, კონკრეტული საქმიანობით ქვეყანას შეხიდეოდა. თავდაპირველად მხატვრობას აპირებდა, პარიზში ერთი წელი ლუვრთან არსებულ სამხატვრო სასნავლებელში სნავლობდა, მაგრამ პარიზშივე შეიცვალა აზრი და სამმბლოში ჩამოსულისთანავე პოეტურ მემოქმედება განაგრძო – ლექსებს ხომ ადრეც წერდა.

რატომ პარიზი და არა რუსეთი? XX საუკუნის დასაწყისიდანვე დასაალვეთში ხელოვნებისა და ლიტერატურის სფერობი უწესეული ალორძინება დაინყო. დასაბამი დაედო მოდერნიზმის ხანას, რომელიც საკმაოდ მრავალფეროვანი გამოდგა. მოდერნიზმი ნმინდი ნყლის ეფროპული მოვლენა იყო, ამიტომაც, ვთქვათ, რუსული ახალი კულტურა მთლიანად ორიენტირებული იყო ევროპაზეს, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ საბოლოოდ რუსული სიმბოლიზმი თვითმყოფად მოვლენად ჩამოყალიბდა.

1913 წელს შვეიდა მოსკოვის უნივერსიტეტის ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე პაოლოს „სიამის ტკუნი“ ტიეიან ნბამიე და ამავე ეკრიოდს ასევე გასაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭა მის ცხოვრებაში. ალბალ კულტურა რუსეთშიც ალორძინების ნიმნით ნარიმართა და შესაბამისი სახელიც ეწოდა – „ვერცხლის საუკუნე“.

და მაინც, შუფსაცლებელი მნიშვნელობა ჰქონდა პაოლოს სწორედ პარიზში ყოფნასა, რადგან ყველაფრის პირველსათავე იქ იყო და დროის მაჯისცემაც იქ უფრო ძლიერობდა, იგრძნობოდა და ჩანდა არტისტიზმი არა მარტო ხელოვნების და ლიტერატურის სფეროში, არამედ შემოქმედი ცხოვრების ნესში. პაოლოოს ხომ ამგვარი შემოქმედი იყო. უპრანნი იქნება, აქ გერონტი ქიქოძე ვახსენოთ, რომელმაც პაოლოს პარიზშივე ეგიცნო. ვნახოთ, რას წერს გერონგი: „მისი პოეტური ნიჭის დაფფასება არ შეიძლება მარტოოდენ დაბეჭდილი ლექსების მიხედვით, უ ყო ფილ ინ ამერიოიზაციის ჯადოქარსა, რომელიც, ენნინარეს ყოველსაა, სმენას ხიბლავდა... აქ ის თითქოს თავისთავს სჭარბობდა.“

ეს ბიჭი ოცი ნლის ასაკში ეპოეტა მოუნია ცხოვრება: თავისუფლების ეპოეტს სსტაკიკ ავტორატარული რეჟიმი მოაკვლა, რაც 1937 ნელს შეშზარავი რეპრესიებით დასრულდა. 1924 ნელს აჯანყებას შეენირა პაოლოს ოცი ნელის ძმა ვასალი (ჭუნა). გრიგოლ რობაქიძე იტყვის: „საქართველოში დიდი აჯანყების დროს დახვრიტეს პაოლოს უმცროსი ძმა. დედას დაუშალეს ეს გასანადგურებელი ამბავი. იაშვილმა ითავა დაერმუნებინა დედა, თითქოს მას შვილი ეოცხალი ჰყავს, ირანშია გადადენილი და იქ ცხოვრობს. ნლების მანძილზე დახვრეტილი ძმის სახელით პაოლო იაშვილი ნერილებს უგზავნიდა დედას“.

ტრაგიკული დრომ ტრაგიკული მისტიფიკაციი მოიტანა – პაოლო თავის დახვრეტილ ძმად გარდაისახა.

პაოლოს ზედნიერ მემფარულ ლიტერატურაში ის ხმირად რუსთაველის ავთანდილად ალონიანდა ნიმანი. ამ ავთანდილობას ორი მიდეკი აქვს: პირველია მოქმედება; მარილიაც, პაოლო არაამროოდად ლორკეული რეფლექსიის, არამედ მოქმედების კაცი იყო. პოეტმაში ეს მოქმედება უმაღლესი ზნეობრივი კანონის აღსასრულებად არის გამიზნული, რათა საბოლოოდ „ნამდვილ სინამდვილეს“ ეზიარის ადამიანი:

არა ვიქმ, ცოდნა რას მარგებს
ფიფოსოფოოსთა ბრძნობისა?!
მით ვისნაკლებთნი, მოგეკეცეს შერთვა
ზესთ მწყობრთა ნყობისა.

– ამას ამბობს ავთანდილი თავის ანდერძში. არის მეორე მოდესაც: ეს მოდელი მოყვარეზე ზრუნვისა და ასევე მუდმივი მოქმედების აპოთეოზია, რაც მოყვრისადვის თავგანმირვის ნიმნით არის გამოხატული და ზედმინევნით პაოლოსეულად ჩრეს თავს:

მე ოგი ვარ, ვინ სოფელსა არ ამოკვარეფ
კიტრად ბერად,
ვის სიკეფდილი მოყვრისადვის თამამად
და მიჩანს ბეერად.

„თამამი და მეერა“, ანუ ძნელიდმის ტამს სილაფე უეჭველად პაოლოს ნიმანდობლიი შტრიხია. ამის დასტურად მრავალი ჩვეულებრივი ცხოვრებისეული შემთხვევის გახსენება შეიძლება. აბასთუმნდან მოშავალი ტიციანის მეუღლე ნინო ტბაძე გამარკვევს. ის სასორარკვეთილი ოჯდა რომელიღაც სადგურში და ტირდა. „ეზოკარ სადგურში და ვტირი. აღარ ვიცი, რა ექნა. უცაბ თვალი მოეკარი ვიღაც ახოვან ოფიცერს, მოდის ბაბრდეკაილებული, თითქოს მზე თან მოჰყვებო, მოდის და ზორიდანვე მიცინის – დიდა,ეკირდი, ეს ხომ პაოლოა, საიდან სადაო, ან მუნდირი რა ამბავია – ეეკკითხი, და ის კი რაღაცას ხუმრობს. ბან ჩამომაცილა თბილისში და აქედან თელავში ნამიყვანა.“

ესეც მისტიფიკაციაა, პაოლო გარდაესახა კეთილშობილ ოფიცრად და მხსნელად მოეკლინა ნინო ტბაძიეს.

საბჭოთა ავტორიტარული გარემოში პაოლოს არტისტიზმი არ გამეჩალა. ის სხვაგვარ ტრაგიკულ ტალღაზე გადაეწყო. არტისტიზმი მისი ბუნების განეყოფელი ნანილი იყო და, თუ პაოლო ადრეულ ნლებში შთაგონების კარნახით მართავდა წარმოდგენებს და სადღესასწაულო იმპროვიზაციულ სიტყვებს წარმოთქვამდა, უკვე ბოლშევიკური დიქტატის ხანაში ოფიციოზის მარნუხებში მოუხდა მჭეკვრმეტყველება. ეს, რა თქმა უნდა, იძულებით იყო, მაგრამ პაოლო ამ იძულებით სიტეკვებსა ცდილობდა თავისუფლების დამკვიდრებას. 1934 ნელს საბჭოთა მნერლების პირველ ყრილობაზე პაოლო ისააკ ბაბელის შემდეგ დადგა ტრიბუნაზე. მას ჩვეულებრივ საბჭარ, ლოდად ეჭირა თავი. ის დასანენდა, ქეკანის გარნეიდან ჯერ არავის სმენია ამდენი სხვადასხვანაირი მნერალი ერთად ისე მეძრეული და გაბარებული ყოფილიყოსო. ეს ხაბოკანი და მახეოკანენერული ნათქვამი ორდენით დაადგილდოგა. ტრაგიკულთა ნლის მაისის თვეში კი „რესპუბლიკის ხელმძღვანელმა“ ლაკრენტი ბერიამ „უმაღლესი ტრიბუნიდან“ გაანაცხადა, დროა, გონს მოეგოს უკვე ორმოცე ნელს გადაცილებული პაოლო იაშვილო. ქკეეანს „უმაღლეს დონეზე“ მეძქმანს „რესპუბლიკის დონეზე“ გაიკიცვა ჩანენაცვალ. აქ ნამდვილად არავითარი ლოგიკა არ იკითხება, რაც ტოტალიტარული რეჟიმის მუდმივი ნესია. პაოლოს ტრაგიკული მეფელობა, შეძლებისადაგვარად, ნანილობრივ მაინც თავისი მიეწყო ახალი იდეოლოგიისთვის, თანდათან შეფერხდა.

ამ ნლების გაადგინთხოა პაოლო მამამისა ბ ჯიბიმ: – მეტისმეტად ხმაურობ, შვილო, მეშინია, ცუდად არ დამთავრდეს შენი ხმაურიო. ეს, რა თქმა უნდა, ბრძნული ნათქვამი იყო, მაგრამ შეეძლო პაოლოს უხმაურო ცხოვრება? მისი ცხოგრების პირველი პერიოდი ულამაზესი ფეიერვერკული ხმაურით იყო აღბეჭდილი, მეორე – ბოლშევიზმის პერიოდში კი ვერ ნარმოიდგინა.თუ რა ვეიძლებოდა მოაკაოოდა თავისუფლებისკენ მიმსწრაფვა ასევე კეთილისმყოფელ ხმაურს – არამზადა ხელისუფალთა მმეინარაზმა. თუმცა პაოლო ვერც ამ მძვინვარებამ შეაჩერა, მისი ცხოგრების უკანასკნელი აკორდიც ხმაურინი გამოდგა – სანადირო თოფის გამაყრუებელმა ხმამ ნყეული 1937 ნელის მნისსაკიმდელია ჯურჭლუულებშიც ჩაალნინა.

***

XIX საუკუნის ბოოლოს და XX საუკუნის დასაწყისში ნეორომანტიზმის ხანა დადგა. არ შეიძლებოდა ეს ხანა მკვეთრი ინდივიდუალიზმის ნიმნით არ ყოფილიყო აღბეჭდილი. რა ნიმნები ახლდა ამ ინდივიდუალიზმს? არტისტიზმი და სტიქიურობა. ეს პერიოდი თითქოს შორეული რენესანსის მწიურული და რომანტიზმის ეპოქის გამოძახილად აღიქმებოდა. პაოლო მკაფიო პიროვნება იყო, დეკადენტური სამყაროში ქეფრალი ავთანდილი, რომელსაც ნინანააგ ნინანის ნრეში ყველასაგან განსხვავებული ნიღბისნსის იერი ჰქონდა. მაგრამ ეს მშვენიერი და პროოგიდენციული ფორიაქით აღსავე ფამი მალე მიიხერა, დაინყო შემშარავი პირველი მსოფლიო ომი და პაოლო მნისსკენ გამოვარსია. მანამდე კი სტიქიერი და ბოჰემური არტისტიზმი ჯერ კიდევ ჭაბუკს თავის ფრთეზზე აქანავებდა. მოგვიანებით გრიგალ რობაქიძეს უცნოოთიდან თავის ნუნბილის გამომბატეკელ გამოსათხოვარ ნერილში პაოლოს „ეეოგე და მათხოოარო“ უნოოდა. ის მართლაც ეეოგე გახლდათ, ყველგან პირველი იყო, მაგრამ მისგაფიციაციის თავბრუდამბეკეი ნიჭი წამიერად ქვედაზიდადეი და უპოოართა თანამსაგრეფ აქვეკედა. ცხოოგება პაოლოსათვის კარნავეალს ჰგავდა, სადაც ის, ღიარსების კაცი, მნარედ განიცდიდა შეურაცხყოფილთა და დამცირებულთა ხეეფრს. ამ თემას ეძღვნება მისი მშვენიერი მხატგრულ-დოკუმენტური მოთხრობა „ფერადი ბუშტები“. მოთხრობაში პაოლო ხატავს ნაცნობი მთხოოარის, ლეონტი კაჩრეანს და მისი ძალიანშეილის ღირსებამეკოლხულ ყოოფას. ამ ყოოფმ შეიძლება დოსტოეკეესკის მარმეულადოგების სახლეულობა მოგვაგონოს. ფინალი დაუეენსყარია: კაჩრეანმ მეკკარში გადადატეკა, თავს იხრჩობს და ნერილს უტოოვებს პაოლოს. „ქუჩაში ხალხით იყო სავსე. შორიდან მოისმოდა ორკესტრის საკმარო მარში. სიცხე იდგა. ციცინნოვის დალმარიზე ქალაქისაკენ მიდიოდა ნითელნენკვერცხინი მალაკანი და მოაქნიდა ნითელი, მნვანე და ცისფერი ბუშტები“.

მებადფრენი ნყალში კაჩრეანს ჯგუამს დაეიეგენ. დასრულდა ერთი უიღმო კაეის მნარე ცხოოეება. დაღმარაზე კი მოდის მალკანი და ფერადი ბუშტები მოაქეს ის ადამიანებისთვის, რომლებიც კკლავაც რაღაცას ზეიმობენ.

ამ მოთხრობაში პაოლოსეული სინანული და თანაგრძნობის ნიტი გამოსჭვიოის. კაჩრეანა პაოლოოს პარიზში გაიცნო, ამიტომაც მერე, უკვე თბილისში მემთხვევი რომ გადაეყოორბოდა, სხვადაგარ სითბოს ამეღავნებდა მის მიმართ. ფუფი თუ ვარ ამ ქვეყანა, ცდილობდა მაშინვე ემოუნა და ძველი ნაცნობი ხელეკარიელი არ დაეტოგენინა. „ფერად ბუშტებში“ პაოლო იგონებს, სენის ხიდქკეშ თავმეყრილი მთიხოორები როგორ დაპაატიეს კაფე „ოლტინდაში“: „ათი მთიხოოარი მე, ამოლლერმმა და ეერენბურგმა მაშვიეკანეთ სავახშმოდ. „ოოგორნდა“ ჩვენი მეგობრებით იყო სავსე და მთიხოორების დანახვამ ალტაცება გამოიწვია... როდესაც გითენდა, მე და გამოეეთხოოე პარიზელ ჭაბუკებს და ინ დელეკე ნამოვედი საქართველოში... დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც შეეხედი ერთ რუს მთიხოოარს, ლეონტეი კაჩრეანს სოლოლიკეში. მან მომაგონა „ოოგორნდა“ უკანასკნელი ღამე და სენის ხიდები“.

პაოლო საქართველოში ნამოვიდა. პარიზელი კაფე-ბარების ხმაურს კიდევ უფრო დიდი ხმაური მოაკვა – პირველი მსოფლიო ომი. ოქტომბრის რევოოლუციის შემდეგ ზეიქმნა უტოპიური სახელმნიფო, რომელიც სულ მალე სასაკლაო გადაიქეცა. ომმა კი არ წარმოშვა ნიჰილიზმი, არამედ თვითონ ყო ნიჰილიზმის კანონზომიერი შედეგი. ეეროპეელი საზოგადოების კრიზისი მრავალი ნიმნით გამოიხატა, რამაც შეძრა მთელი ცივილიზეციული სამყარო. მოგვეწითა ამ ეპიციტრაში მოხეეფილი პაოლოსათვის სამმბლოში დაბრუნება მშვიდ ნავსაყოფედში დაბრუნების ტკოლფანი გახლდადა, თუმცა არც აქ იყო ნანატარი სიმშვიდე. სამსონოანად ნერს ერთი ცისფერეანნენელ, რომ „პაოლოს პოეტერ ფანაგაზოს არ აკვენებდა პარიზში მილტელი კოშმარული ჩვენებები, მთიხოორები, რომლებიც სენის ხიდებქეშ „მარსელოზით“ ფდგებოდნენ დილას, არ აკვეენებდა „ავროპის ქალაი“, „სისხელ“, „დაგრეკეთო რეიმში“, „ერენის ორგელი თაობათა ბედაშენება“, რომელთაგან ეს ბამეეეკეი და ამ დაიტანრა „სოფელის სიმნმდე“, „მართალი ბათმანი“.

►► გაგრძელება ი ფ ე ბ ა

ქამალ მეჯდი აბდულაევი აზერბაიჯანის სახალხო მწერალი, მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწეა. მისი სამეცნიერო ინტერესების არეალი ენათმეცნიერება, ლიტერატურა და კულტურათმცოდნეობაა. ქამალ აბდულას მხატვრული ნაწარმოებები – პიესები, მოთხრობები, რომანები, ესეები და ლექსები გამოიცემა აზერბაიჯანსა და საზღვარგარეთ; თარგმნილია თოთქენელ, რუსულ, ქართულ, გერმანულ, ფრანგულ, ინგლისურ, ესპანურ, პოლონურ, პორტუგალიურ, უკრაინულ, ფინურ, იტალიურ, არაბულ, იაპონურ, ჩრდილოეთიურ, ბულგარულ, ყაზახურ, ყირგიზულ და სხვა ენებზე. მისი პიესები დადგმულია აზერბაიჯანულ, ქართული და ესტონური თეატრების სცენებზე. ქამალ აბდულაევი აფტორია რომანებისა – „არასრული ხელნაწერი" (წარდგენილი იყო ნობელის პრემიაზე და სპეციალისტების, მათ შორის, უმბერტო ეკოს მაღალი შეფასება დაიმსახურა), „ჯადოქრების ხეობა", „არაკიანია, რომ დაიიწყო...", „საიდუმლოების თავგადასავალი", „დაუთანიღებელი ფლიერი" და მოთხრობების კრებულებისა. მის რომანებს მიღებული აქვს სხვადასხვა ქვეყნის ლიტერატურული ჯილდოები.

*ქამალ აბდულას ერთ-ერთი საუკეთესო მოთხრობაა **„ორეულები"**, რომელშიც, ავფიქრობთ, თავად მწერალი წარმოჩნდება თავისი მსოფლიხედვითა და ლიტერატურული პოზიციით. სწორედ ამ მოთხრობის თარგმანს შემოგთავაზებთ.*

ქამალ მეჯდი აბდულაევი

ორეულები

როგორც ყოველთვის, საღამოს ექვს საათზე გამოფხიზლდა. მანამდე კი ისევ იმავე სიზმარში იყო ჩაძირული, რომელიც უკვე დიდი ხანია ითს სდევდა. თითქოს სიზმრისად პირობა ჰქონდა დადებული. ყოველდღე ორ საათზე, ღვლი ორ საათზე, თითქოს ღამე ყოფილიყო, იმდიდა, ნვებობდა სანოლში, ხუთვედი თვალებს, ინინებდა ფუსტად ექვსზე ილვიძებდა. ისევ იგივე სიზმარი, ისევ იგივე ვანნაობიდან და იგივე მდგომარეობა ძილის შემდეგ, პირის ვემოე კი იგივე... რატომ იყო ამ რიგმეზე დამოკიდებული, არ იცოდა. ახალგაზრდობაში უკვირდა იმათი, ვისაც მეეძლო დღისით ფაძინება. ახლა კი, თითქოს ვალდებულების გამო, ყოველდღეე, ერთსა და იმავე დროს, მიცსწრდოფდა სიზმართან შესახვედრად.

სიზმარი იყო ასეთი: ხედავდა ბინას, სადაც ბაუმვობა და სეირნეგბა გაატარა; შემინულ ალვანს, რომლის მოპირდაპირე მხარეს, ვინრო შესახვევის შემდეგ, ორი თუთის ხე იდგა; მათი კენნერობი, როგორც იტყვიან, ცას ებჯარნებოდა. რაც უფრო მეტად ძინრებოდა სიზმარში, მით უფრო მკვეთრად ხედავდა თუთის ხეებს, რომლებიც, როგორც მამინ, ბაკუმობაში, ცოცხლდებოდნენ, ერთმანეთს მჭიდროდ ეკვროდნენ, თითქოს ერთი მეორის გაგრძელებას წარმოადგენდა. ფოთლები, ტოტები ერთმანეთს ერწყმოდნენ და მნავე ხეღანი ძერნობდნენ ანინის ეიი ფანჯრებში. თანდათან ოკეეფობდა ალვაზე მდებარე საგნების მოხაზოლობა, ფერი. ალ, მინი საშუალო ზომის სანერმანგიდან, უზურგო სკამი, სკოლის ზურგჩანთა, რამდენიმე ნიგნი, რეკუფები...

დედა, ჩვეულებისამებრ, სამზარეულოში ფუსფუსებდა. უწმეკელი ის იყო, რომ სიზმარში მას ორ ადამიანი, ვინ იყო ამგამად. როგორც ნვნი, ძილის დროს ყველაფრისგან მონყვეტილი ხარ, მას კი, პირიქით, ნამითაც არ ვეინეყებოდა, ენე იყო და რა ასაკი, რა ინტერესებია და მისნრაფვებები ცხოვრობდა. ის იყო ბაუმეე და ახლანდელი, საშუალო ასაკის მამაკაციც, კალამის კაცი, ლიტერატორი, რომელსაც თავისი ცხოვრება მეტ-ნაკლებად დალაგებული ჰქონდა...

სიზმარი არსაბრუდან არც ისე ლრმა იყო და არც ისე რთული, პირიქით, ძალიან მარტივადაც აღიქმებოდა და სწორედ თავისი სიმარტივით იყო მისთვის ისე მიმზიდველი და ახლობელი. ის ხელით ეხებოდა მაგიდას, ზოგჯერ კი ცდილობდა, თავისი ინიციატივი დაეტოვებინა მის მბერნან ზეგანაირზე. თითითოოდ ილებდა და ეფერებოდა ნიგნების ყდებს, ხელს კიდებდა თუთის ხეების ფოთლებს, ტოტებს. ამასთანავე, იცოდა, რომ სნორედ ის საშუალო ასაკის ადამიანი იყო, რომელიც ერთსა და იმავე დროს ნვებოდა სანოლში, რათა ისევ ენახა ეს სიზმარი... და უკეტ ინყებდა ალვაზნე ბტუნვას. ამ დროს საშუალო ასაკის მამაკაცი სადღაც ქრებოდა, ხოლო ის ბაუმეი, როგორც დედა მანუთ, ფრანგულ, ინგლისურ, ესპანურ, პოლონურ, პორტუგალიურ, უკრაინულ, ფინურ, იტალიურ, არაბულ, იაპონურ, ჩრდილოეთიურ, ბულგარულ, ყაზახურ, ყირგიზულ და სხვა ენებზე. მისი პიესები დადგმულია აზერბაიჯანულ, ქართული და ესტონური თეატრების სცენებზე. ქამალ აბდულაევი აეტორია რომანებისა – „არასრული ხელნაწერი" (წარდგენილი იყო ნობელის პრემიაზე და სპეციალისტების, მათ შორის, უმბერტო ეკოს მაღალი შეფასება დაიმსახურა), „ჯადოქრების ხეობა", „არაკიანია, რომ დაიიწყო...", „საიდუმლოების თავგადასავალი", „დაუთანიღებელი ფლიერი" და მოთხრობების კრებულებისა. მის რომანებს მიღებული აქვს სხვადასხვა ქვეყნის ლიტერატურული ჯილდოები.

ალ, ეს ალ, ალ, ალ,

ლოდნელად შესთავაზა ახალმა ნაცნობმა, თვითონაც რომ არ იცოდა, რაგომ.

– ნაციდეი, – მაშინვე დათანხმდა ის. გაიფიქრა, რომ აუცილებლად უნდა ნახოს მარტინდალ ამ ადგილეს... მიხვდა, ამ ღია აივნის პირდაპირ უკვე ეელარ იდგებოდა. შეეშინდა, რა იქნება, რომ ახლა, ან ამწუთას, ეელარ შეძლოს აქედან წასვლა... რაღაც... რომ მოხდეს. გული კინალამ გაეჩერება. აივანზე შეიძლება დედა გამოგიდეს... თვითონაც ვერ მიხვდა, ასე ძალიან რამ შეაშინა.

მათ გაიარეს მაზრა ფათალოს ქუჩა. მარშა ალი ალიევის ქუჩასთან ქვეითი ჩაუხვიეს.

– ცოტათი ქვემოთ, აქ, ჩაგწოგოროზე, ასე ეძახდენ ძველად მარშა ალი ალიევის ქუჩას, არის შესანიშნავი ლუდხანა. სწორედ იქ მიდდიოდი. ლუდი ხომ არ დაგვეცოა?

ქუჩას ქვემოთ დაუყვნენ, თეატრი მარცხნივ დარჩა, მოუახლოვდნენ ოდესაღაც ძალზედ პოპულარულ ლუდხანას. რაგამოღაც დარწმუნებული იყო, რომ ეს ლუდხანა დიდი ხანია აიღეს, მის მაგიერად კი სხვა ააშენეს.

– ეს ერთადერთი ადგილია ქალაქში, სადაც ზამთარში ჩიიდნენში ოდნაც შემთბარი ლუდი მოაქვთ. დაგიდევეი ოდესმე?

რა თქმა უნდა, დაუღეკია... ოლონდ იმ შორეულ წარსულში.

– დამილევია, – თქვა მან.

ხო, ეს სწორედ ის ლუდხანა იყო. ბარი, მაგიდები – ყველაფერი თავის ადგილას, იგივე შებოლილი თევზი, მოხარშული ყვითელი ბარდაც იგივე.

– თავიდან ვიფიქრე, რომ ჩვენს უბანში რაღაც სასიყვარულო საქმეებმა მოგიყვანა, – გაიღიმა მან. ღიმილი უხდებოდა.

– არა.

–მერე რა მოხდა, ყველაფერი ხდება. შენ ... ნუ გრცხვენია... რაა აქ ისეთი?..

– მე, უბრალოდ, გამოვიარე...

– კარგი ბაბა.

– მინდა, მაინც გაივიხერო, საიდან გიცნობ, – და სახეზე ნაცნობი მსუბუქი ღიმილი გამოესახა. „ტყოვა, ჩემი არ ჯერა", – გაიფიქრა მან.

– გაიხსენე? საიდან შეიძლება მიცნობდე?

– არ მახსენდება. ეეხ?

– მეც ვერ გავიხსენე.

მათ იგრძნეს, რომ ლუდის ყოველ ყლუპთან ერთად სიმშვიდე უფულებოდათ. მხოლოდ თევზი იყო უფრო მარილიანი, ვიდრე ადრე.

– მარილი ბევრი აქვს, – დაეთანხმა ის.

– შენ სად, სად მუშაობ?

– მე?

– აქ, ჩვენ გარდა, არის კიდევ ვინმე? – დაუბრუნა კითხვა, რომელიც ცოტა ხნით ადრე მისკენ მოდიოდა, ქუჩაზე რომ იდგნენ, აივნის პირდაპირ. მაგრამ დაუბრუნა ხუმრობით. გაიხედ-გამოიხედა. თითქოს სხვა მაგიდებთან ნყვილდა, სამ-სამად მსხდომებს გადახედა, მაგრამ არავინ დაუნახავს.

– მე... რაღაც-რაღაცებს ვწერ... მეცნიერება, ლიტერატურა... რაღაც ასეთი...

– აბა... – მან ჩაიქრა სიგარეტი, რომელიც ხელში ეჭირა, სფრონზული სახე მიიღო. „ შიპკის" ლოლიფი საოცარი სიხსნაფით იცლებოდა ფალუსის ჭიქებთან, ყვითელი ბარდისა და თევზის თეფშებთან ერთად. დაამეტქნილი კოლიფიდან ისეთივე დამეტქნილი სიგარეტი ამოიღო, მოსრისა და თქვა:

– გვერა, ოფლსაც ვეტყვ მეგობრ, კალმის კაცი, მწერალი, გამოვსულიყავი?! რაღაც ეპრიოდში ლაქვლებსაც კი ვჯდებინდი. სკოლაში! მერე კი...

მოეჩვენა, რომ კარგად იცოდა, რა იყო შემდეგ.

– შემდეგ გადაგწყვიტე, ექიმი გამოგსულიყავი, – ჩაფიქრებულმა დაამთავრა საუბარი.

მოსაუბრეს ეტყობოდა, რომ ეერაფრით მიმხდარიყო, რატომ უყვებოდა ამ ყველაფერს ადამიანს, რომელსაც პირველად ხედავდა. ალბათ, „კალმის კაცის" ხსენებამ იმოქმედა. თვითონ კი სიტყვა „ექიმზე" გადაირია. ბავშვობისდროინდელმა ოცნებამ თავისაც უნებურად თავი შეახსენა. გაახსენდა ნიზამი... სიცარმის პირველი მეგობარი გაუნძრევდა ინეა საბადაფოფოს ალალბაში, აგონიაში მყოფს სიცოცხლის ნიმანნსკალი ურ ატყობოდა, დანით მოყენებული ჭრილობა სასიკეთლო იყო. სწორედ ამ დღეს გადაწყვიტა, ექიმი გამხდარიყო.

– ლიტერატურა, არა? იცი, ამ ლუდხანაში როგორი ადამიანები მოდგიოდნენ ძველად? – თვალები სიყვარულით გაუბრწყინდა. – თვით ალი ალა ვახიდიც კია აქ ნამყოფი. მეც თავად დაგიბერი ნიგბეში?

მასთან საუბარი ერთი სიამოვნება იყო. რატომ? ეს თავადაც არ იცოდა, მაგრამ ასე კი იყო. როგორც დავიწყებული გემო გიბერნდეს. ბაბორა და ტუჩები, ასევე მათი შეხედვრა მისთვის ამ გემოსმაგვარი მეგრძნობს მსგავსი იყო. მაგრამ მასთან ლიტერატურაზე საუბარი არ სურდა. რაზეც გინდა, იმსჯელებდა, ოღლნდ არა ლიტერატურაზე. ალპპარაკედა ამაზე, იმაზე, ბავშვობაზე, სიბერეზე, უბანზე, ქალაქზე, გოგოებზე... ყველაფერზე, რაზეც მოისურვებდა, ლიტერატურის გარდა. არა იმიტომ, რომ ლიტერატურაზე საუბარი ახალ ნაცნობთან, მოსახელეთანთან, რაღაცნაირად საშში ჩანდა, კერძოელს ტრაგედიის მსგავსი. არა, არა, საერთოდ არა. ზოგადად, საუბრები ლიტერატურაზე უცნობებთან, ამ ბოლო ხანებში კი ნაცნობებთანაც ერთ-ერთ მოსაფთ მისთვის ყოველთვის ტანჯვა იყო, სხვა არაფერი, გარდა ტანჯვა-წამებისა.

მან განნრხან, გამიჩნნულად არ გასცა პასუხი პირველ შეკითხვას. ოფიერა, ამით ყველაფერი დამთავრდებოდა. მაგრამ მოირგმა კითხვამ კინალამ გააკარა. მოსაუბრემ თითქმის სიცილით ჰკითხა, შესაძლოა, თავს ძალა დაატანა, სიცილი შეეკავებინა:

– ვინ არის შენი საყვარელი მწერალი?

თვითონაც ვერ მიხვდა, რაგომ უპასუხა გულწრფელად. შესაძლოა იმიტომ, რომ ცოტათი გაბრაზებული იყო. მოეჩვენა, რომ ამ იდუმალი და მოეწონებელი სიმალლის ცივ სუნთქვას შეექმნა მისი მოსაუბლის ლიტერატურული ნყურვილის ჩაკვლა:

– ბორხესი! – უპასუხა მან ინ გაწწრაზვით, რომ ამით ლიტერატურაზე ლაპარაკი დაცარცულიყოს.

ეი, სწორედ ამ წამში მოხდა ის, რამაც ნამდვილად დააბნია. გაკვირვებისგან პირიდა დარჩა. სრულად მოულოდნელად მისმა სეხნიამ გაიღიმა და თქვა:

– არგენტინელი ბორხესი... ხორხე ლუის ბორხესი! – ბემდეგ სიამოვნებით დაარტყა ნაპასი და ნამწვი საფერფლეში ჩააქრო.

ამას კი ნამდვილად არ მოელოდა. ერთი ნახტომით მოწყდე ალი ალა ვახიდს და აღმოჩნდე ბორხესის გვერდით?! კიდევ ერთხელ შეხედა თავის სეხნიას. თანაც ალიმებოდა ისევე, როგორც ის. ეს იყო საკვირველი და ამავე დროს ნარმოუდგენელი.

რატომღაც გაუნნდა დაუოკებელი სურვილი; ან ასე, უბრალოდ; ტერატურაზე საუბრის სურვილი; თანაც სწორედ უცნობთან. ამ სურვილმა შეიპყრო მთელი მისი გონება და არსება. შემდეგნების უხილავ კუნძულში ვერ იყურებდა, რომ ასეთი რამ შესაძლოა.

„მგონი, ბორხესი რომ ცნობილია ჩემთვის, ამან გააოგნა," – გაიფიქრა.

– არგენტინელი ბორხესი... – გაბმით გაიმეორა მან. გაკვირვებამ ბოლომდე ვერ გაუარა.

– რატომ მაინცდამაინც ბორხესი? – მიაჩერდა კითხვით სავსე თვალებით.

– კარგი შეკითხვაა. იცი, მგონია, რომ ბორხესი არაუის ჰგავს. დანარჩენები რაღაცით ჰგვანან ერთმანეთის. ბორხესი კი არა. იმიტომ კი არ ემსგავსებინან ერთმანეთს, რომ მსგავს სოუეტებს ქმნიან...

აქ მან ამოისუნთქა, თითქმის ხარბად მოსცა რამდენიმე ყლუპი ლუდი, სიგარეტის მოკიდებაც უნდოდა, მაგრამ გადაიფიქრა. უყურებდა მოსაუბრის უკიდურესად დაინტერესებულ სახეს და გაგაკვეთი, რაც მისთვის საკვირველი იყო, გინაგრძო:

– ... ხო, ემსგავსებიან არ იმიტომ, რომ მსგავს სოუეტებს ქმნიან. ჰგვანან იმიტომ, რომ საერთოდ მხოლოდ სოუეტებს ქმნიან.

მან ისევ სიგარეტის კოლოფს დაუწყო წვალება. უკანასკნელი ღერის ამოძარხა უნდოდა, მაგრამ გადაიფიქრა.

– ეს არ მაინტერესებს. „პიკა" დარჩა?

– არა უშავს, მოწიე, აქ შოენა შეიძლება, ვიყიდით.

სიგარეტს მოუკიდა. ღრმა ნაფაზი დაარტყა. თანდათანობით ბეერი რამ მისთვის გასაგები ხდებოდა. მაგრამ შეკითხვის დასმას მაინც ვერ ბედავდა. ეშინოდა, რომ უკვე დიდი ხნის წინათ იცოდა მისი პასუხი. გაიფიქრა: „რა იქნება, რომ გამოვიცადო? ეხახთ, სნორად მიეხედი თუ არა?!"

– გახსოვს, როდის მოგვიდა თავში აზრად, რომ ექიმი გამოსულიყავი? – და პასუხს არც კი დაელოდა, ისე დაამატა: – დაგეწინაღლეველები, რომ ეს მხედა საავადმყოფოში. – მერე სახეებიდან ანია კათხა, ანია ისე, თითქოს სადღეგრძელო უნდა ნარმოეთქვა და სახეები შეხედა.

კინალამ ბარდი გადასცდა: „საიდან იცის?" თავი ხელში აიკავა, გაიფიქრა: „ხედ, თუ არა საავადმყოფაში, უნდა გადაწყვეტოს ადამიანმა ექიმობა..."

– საიდან იცი? – „კეთხა დუმილის შემდეგ, განცვიფრებულმა.

– საავადმყოფოში... ნიზამის გარდაცვალების შემდეგ.

– შენ... მენ ნიზამის იცნობდი? – ახლა უკვე ის აღარ იყო დაბნეული, არც კი ცდილობდა დაემალა თავისი უზომო ცნობისმოყვარეობა.

– ვიცნობდი. დანანარდი. დანნანრდი და მისმნიე. მისმნიე. მე ... ახლა მენ... რაღაცას ეეტყვი...

მაგრამ აღარ გაგრძელა. „რა საჭიროა?" – გაიფიქრა დანნანებთ, თითქოს ძალადამოლეკულმა. თვალწინ დაუფდა მფრინავი აივანი და თავისი თავი ამ აივანზე. გაჩუმდა.

– მართალი ხარ. ნიზამის გარდაცვალების დღეს გადავწყვიტე. ექიმობა ჩემი ყველაზე დიდი სურვილი იყო. სამჯერ შეეიტანენ საბუთები სამედიცინოში, სამივეჯერ ჩავიჭერი. სხვა არანაირი სპეციალობა არ მიზიდავდა. რატომ

– ვერ მიეხედი. ასე დარჩა ჩემი ოცნება ოცნებად, დედაჩემისთვის კი – დარდად....

გაახსენდა ნიზამი. ლურჯი-ულურჯესი, როგორც ცასაპის ნყალი.

...ნიზამის თვალები ჯერ კიდევ გახელილი ჰქონდა. საავადმყოფოს სანოლთან იდგნენ მისი ახლობლები და ექიმები. აქ იყო ისიც. თუმცა ეერაფრით გიეგო, მოულოდნელად რატომ ატირდნენ ნიზამის მამა და დედა, აზმუელდნენ დები. „ის ხომ ჯერ არ მომკვდარა, ჯერ არ მომკვდარა. თვალები ხომ ჯერ გახელილი აქვს", – მხლოდ ეს ფიქრი ტრიალებდა მის გონებაში. ბოლოს ერთ-ერთმა ექიმმა ხელი ჩამოუყვა ნიზამის სახეს და თვალეი დაუხუჭა. მაგრამ მანამდე ლურჯმა თვალებმა უკანასკნელად შეხედეს მას, ისე, როგორც ბავშვობაში, როცა ველოსიპედზე „კაბკაობდნენ", და ჩასწორებულეს: „ნინ, მხოლოდ ნინ იყურე!"

– და მე, იყო დრო, მინდოდა, ექიმი გავმდარიყავი. მაგრამ ამაზე სერიოზულად არასდროს ვფიქრობდი. და არც გამოცდების ჩასაბარებლად მიესულვარ.

– მე კი ვბობრებდი. – თვალები რაღაც უხილავ წერტილს მიაშტერდნენ და ჩაფიქრებულმა დაამატა: – იქნებ, ამიტომაც არ აეწყო ჩემი ცხოვრება. იცი, – ის გასწორდა, – მე ხშირად ვხედავ ერთსა და იმავე სიზმარს...

კინალამ ძარღვებში სისხლი გაეყინა.

– ვხედავ ჩვენს აივანს, თუთის ხეებს, ნიზამის ნთოელ-ლურჯ ველოსიპედს. მოუვენარი ბავშვი ვიყავი, ეხტოდი და ვხტოდი აივანზე. დედა კი ყოველ ჯერზე მეუბნებოდა: „შეიფლო, გონს მოდი, მალე აივანი დიამლუან". და ახლა სიზმარი ხშირად ეხედავ, რომ აივანი ჩემი ხტუნეთი მარადიული ფალუსი, დედა პანიკური შიშით ბამორნის ქუჩაში და ცდილობს, ქეკბის, ფიცარებისა და მეტალის გროვიდან გამომიყვანოს. სახეზე ფერი არ ადევს. „ქამალ, შეიელო, როგორ ხარ?" – მეკითხება. მისი ხმა ახლაც ჩამესმის.

– საოცარი სიზმარია, – თქვა მან და გაიფიქრა: „ახლავე უნდა ნავიდე აქედან. ჩემი ადგილი აქ არ არის".

გრძნობდა, რომ მისი თანამოსახელე დაიღალა. თვითონაც უცნაურ მდგომარეობაში იყო. საავადმყოფოზე საუბარი თუ დამბაულოდა, რომელიც მოჰკვა ლუდის თითოეულ ყლუპსა თუ თითოეულ ფრაზას, ჯერ არ განეეტებულიყო, რაგომ, რისთვის – ამ კითხვებზე მასუხი არ არსებობდა.

– ნავიდეთ? –იკითხა მან.

– ნავიდეთ, – უპასუხა იმან.

ლუდხანიდან გამოვიდნენ. გაზაფხულის სასიამოვნო, ნალეკნილი საღამო იდგა. ქალაქში ცოტათი დათბა, ქალაქელებმა მმიმე სამოსი გაიძრეს. სითბოთი მოტკუბულმა ზოგიერთმა ხემ კვირტების გამოლებაც კი დაიპარა.

ისე, როგორც გაუღეს ადამიანი, რომელიც შენს თავზე უკეთ გიცნობს – იმგვარი სიძულვილით, მათ არ სურდათ ერთმანეთისთვის თვალებში შეეხედდათ. თითოეულს თავში გაუეკეთა აზრმა – ნასულიყენნენ გამომშვიდობების გარეშე. „ასე უკეთესია". – „რა თქმა უნდა, უკეთესია, რა თქმა უნდა, ასე უკეთესია. სიინტერესოა, ჩვენგან ვინ ვისი სიზმარი?.."

მოულოდნელად ... „უი, დამავიწყდა", – ელვისებურად გაირინნა თავში აზრმა:

– დამავიწყდა. სანთებელა დამავიწყდა. ახლაეე დავბრუნდები... – თქვა მან და ლუდხანაში შებრუნდა.

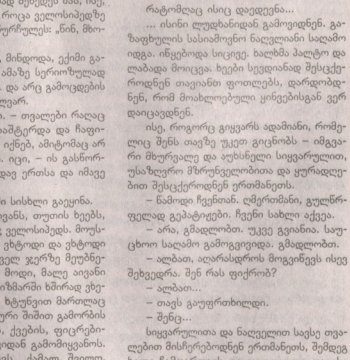

რატომღაც ისიც დაედევნა...

... ისინი ლუდხანიდან გამოვიდნენ. გაზაფხულის სასიამოვნო ნალეკნილი საღამო იდგა. ინყებოდა სიცივე. ხალხმა ქალტო და ლაბადა მოიიცვა. ხეები სეედნანად შესცქეროდნენ თავიანთი ფოთლებს, დარდობდნენ, რომ მოახლოებული ყინვებისგან ვერ დაიცავედნენ.

ისე, როგორც გიეკარს ადამიანი, რომელიც შენს თავზე უკეთ გიცნობს – იმგვარი მხურვალე და ალუსნელი სიყვარულით, უსაზღვრო მზრუნველობით და ყურადღებით შესცქეროდნენ ერთმანეთს.

– წამოდი ჩვენთან. ღმერთმანი, გულწრფელად გეპატიჟები. ჩვენი სახლი აქვეა.

– არა, გმადლობთ. უკვე გვიანია. საუცხოო საღამო გამოგვივიდა. გმადლობთ.

– ალბათ, ალარსდროს მოგვინეეს ისევ შეხვედრა. შენ რას ფიქრობ?

– ალბათ...

– თავს გაუფრთხილდი.

– შენც...

სიყვარულთან და ნალეკლით სავსე თვალებით მისჩერებოდნენ ერთმანეთს, შემდეგ ხელი ჩამოართვეს და თითოეული თავისი გზით ნავიდა.

თარგმნა
თამარ შარაგიძემ

თინათინ ჟღენია

ლიტოს ნაზი ცირკინლოს

ლილა სევდიანობს –
ღიმილიც არ მაბადია,
ჩემ წინ ასფალტზე
ვიღაცას დავარდნია
ჩვილის ფაჩუნი ცალი,
მოპირდაპირედ
მოეშორება და
ღიმილიანი იჩოქებს,
მერე უნაზესი ღიმილით
ხელისგულზე იდებს
ამ საოცრებას,
კიცი მაღალი და მთვრალი...

***

ნათელა ბერიკაშვილს,
სოხუმისრადიოს დიქტორს,
საქართველოს მთავარი
რადიოს გადაცემა
„ავხაზეთის ხმის“ წამყვანს
90-იან წლებში

ნათელა, ძვირფასო,
საიდან მოდიხარ?
სახეზე მიმქრალი
გაუყვია დარდები,
თეთრ ქალაქს იხსენებ,
იქაურ სალამოს,
ივლისის სოხუმში
თოვს ოლეანდრები.
გამოიხედავ
ფიქრების ფარდიდან,
და თითქოს მტრებიანთ,
ზურგს უკან
გსუსხავენ ველური,
ხორშაკი და ავი ქარები...
მტკვარია მღვრიე,
წვიმები ცეკვავენ,
ასეთ დროს ასფალტი
ლურჯია და ხვდები,
შორია სოხუმი და
მთები მარხავენ
ოცნებებს,
ნაგერები დაბერდნენ...
აღარც რად გახარებს
მეგობრის მოძღვნილი
მზისფერი, ლურჯი
და ფერადი კაბები...
შორს დარჩა ნაპირი!
შორს დარჩა ნაპირი
ძვირფასი ამბების!
რა უცებ დაბერდი,
რა უცებ დაბერდი!

ლიტო ცნობ წინანდ

ერთხელ, როცა
ვიყავი სამის და
არავითარ შემთხვევაში მეტის,
რადგან იმ დღეს
იყო1953 წლის
გიორგობისთვის ათი
და მე
ვინღაც ძიღმღვიძარე
ხათრით,
უცვე მომეესმა
ჩურჩული
ზედ ჭასთან,
ონნინართან და
ვენახის შესანამლ ავზთან,
რომელიც სავსე იყო
შაბიამის ხსნარით...
იდგა ნათლიაჩემი
ფოროთხლებიანი
ჯამით და
იღიმებოდა
ცრემლსავსე თვალით...
ჩუმად იყავითო, – ბებომ,
გაასავსავა ხელი,
ხომ არ დაგინახათო ვინმემ,
არ გამომჭრათო ყელი...
ღმერთო, როგორ
გაბედაო, – თქვა დედამ.
– ძალიან ვუყვარდიო,
ხმა ჩაეხაცრა მორდიას...
მაინც მოვიდაო, ხედავ? –
ჩაიჩურჩულა ბებიამ...
ექვს თვეში მოურჩა ჯარი,
აგერ, ჩამოვიდაო და კი,
მე ვერაფერი გავაწყე,
თქვენ როგორ გამნირეთო, დაი!
ჩემს ძმას უყვარდიო,
რა მეკნაო, – თავი ჩაღუნა დედამ.
იმას კი დღემდე ვუყვარვარო
და მეც მიყვარსო, რა ცოდვაში
ჩაიგდეთო თავი...
ტროდა ნათლიაჩემი –
მაღალი, ნერწყტა, ულამაზესი ქალი.
იყო 1953 წლის გიორგობისთვის ათი,
მე კი ვინღაც ძიღმღვიძარე
ხათრით
და დღემდე მახსოვს
სულიმწარე
დიალოგი მათი.

ვნოსიანები

მე არ მინდოდა, დავინყებოდათ
მთვარის სონატა,
რომელსაც ვდებდი ფირსაკრაგზე
ადრიან დილით,
ავიტეხავდი მეცხრე კლასში
ლუდვიგ ბეთჰოვენს,
მოვაგროვებდი ირგვლივ ყველას
და ასე ვცდილი,
აბა, ვინ მეტყვის
ახლა რომელს უკრავს რიხტერი,
აპასიონატას თუ ისევ მთვარის
სონატას-მეთქი...
და, თუ პაგარა რომელიმე აჯობებდა
დიდ ბავშვებს სმენით,
ვაჯილდოვებდი საგანგებოდ
ექვსი წლის ნატას,
რომელიც მერე მართლა
გახდა დიდი ქალი და პიანისტი.
ასე მიყვარდა ბეთჰოვენი და
ერთხელ ვვიან, როცა მე უკვე
ვიყავ ბებია,
ზედ რუსთაველზე, ვიღაცამ ჩუმად
– ტა, ტა, ტა! ტა, ტა, ტა! –
ჩამიგალობა!
დიახ, ის იყო... იქ, ღრმა ბავშვობის
ფილის მსმენელი, უფრო სწორად,
ჩემი ხათრით ბუსსანსაბზე
გადმოსული სტუმარი ერთი...
გახსოვსო? როგორ არ უნდა
მახსოვდეს-მეთქი,
მე ხომ ერთი ნოტიც არ ვიცოდი
და... ჩვენ ხომ ვსხლავდითო!
ბევრი ვიცინეთ, მერე კი მითხრა:
– აი, ხომ ხედავ, მთვარის სონატა
როგორ მახსოვსო, თუმცა იქ
მხოლოდ შენი სიყვარულით
გადმოვდიოდი... ასე ღიმილით
დავეშმეიდობე ბავშვობას
კიდევ ერთხელ და,
თუკი ისევ შემხვდება სადმე –
რაც არ მგონია – ისევ ბეთჰოვენს
დავუმადლებ, ლუდვიგს, გენიას,
რომელიც ასე მათბობდა ბავშვს და
კიდევ აქამდე მოვიდა და ამიყოლია.

ბავშვობის ნიკიფორი

ჩამოიკიდა სექტემბრის თვეს
საღამოს ბინდი,
აფრიალებდა ლურჯ მოსასხამს
აქეთ და იქით,
კატა უსმენდა აივანზე
ჩიტების ყიჟიჟს,
ღამის ფარანა იმზადებდა
ნათურასთან გასათვე ადგილს...
დაბოგინობდნენ ღამურები
სულელებივით
და დაეძებდნენ რამე საკვებს
ყველა სხვებივით,
ამოდიოდა მოკაშკაშე თეთრად ზუალი
და ლაგდებოდა ღამის
მთელი ორომტრიალი.

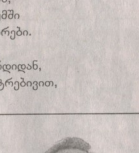

შალვა საბაშვილი

ნუ გვაცდენ ლეკოლილ!

ღრმად შევიცან, მიტომ გულზე ელაყი დანაჩენი:
თუ დაკარგე ერთიც, თან მიპყვება დანარჩენი.

გამოცდილი ბევრჯერ, ხსოვნამ ბევრ შრედ დაიშრეგა:
გამოაცლი აგურს და – შენობაც დაიშლება.

თქვენ, მნკრიეთო, მუდამ ერთ გამიზნულ კვალში ებით,
ერთი რგოლიც განყდეს – დაინგრეგა კაეშირები.

გაისმება ზარი და ხმა, სულის მდგგავიც, ყეფს:
დაკარგულზე სევდა შერჩენილსაც დაგავინყებს.

ამიტომაც შეუკარ – დრო არ დადგეს გვიანობის,
იელვარე ირგვლივ მთელი შენი მთლიანობით.

არ მოხუჭო თვალი, მზერით ყველგან შეიპარე,
ნანილები ყველა მძლავრი ფრთებით შეიფარე.

ნუ გაატან დავლად ძვირფას ლანდებს ცივ, ცივ ეთერს,
არ დაკარგო, რაგინდ შორს მიმკრთალად ციმციმებდეს.

ხე, დიდი და მძლავრი, ნაღვლობს ფოთლის მუდარაზეც,
შენს თვითეულ კუთხეს მუდამ ფხიზლად უდარაჯე!

რას ეუწყვლო?

არაფერი მწყურია, არაფერი მსურს,
გაურკვევი ნუხილი შემოკარა სულს.

არც უკან ვიყურები, არც წინ ჭდეებს ვსვამ,
იმედთაგან განმძარცვა გამოვლილმა გზამ.

რა ბოროტი ტაფობი გაიშალა ნინ,
გადაღალილი დავყურებ, ვდგავარ, ვშფოთავ, ვძრნი.

ნუთუ ამას ეღტკვდა მზე, შთენილი შორს,
მრავალ ნელთა გადაღმა ზე-მიმდგარი გორს?

ნუთუ ამას უბნობდა, როცა ნარმტაც-ნაზს
ნელა ამოკვეთავდა ჰორიზონტის ხაზს?

ტროოლები ამისთვის იჭრებოდნენ ცად,
გულიც ამოსახტომად მიტომ იყო მზად?

რამდენი რამ ნაშალეს, რამდენი რამ გმეს!
დაეწრიტათ მშვენება დილებსა და დღეს.

ძველი ქარი ველს რაღაც მონყენილად გვის,
რაც იყო და განქარდა, ან მოვთხოვო ვის?

რა უცნობი მუსიკა შევახსენო ქარს?
რაჭ ნაშალა ნახატი, რომ ეფინა გარს?

რა ვუწამლო, რა ვუთხრა აღსადგენად ჩემს
გადაღალილ გულს, რომელიც დღეს სხვადგარად ცემს?

მოჯოთხვ წარხოლ

მოიხილავ ნარსულს – ყველა კუთხე ნაქარგობს,
ერთი რამეც, არ გსურს, საბოლოოდ დაკარგო.
თვალს მოაცლებ ჩავლილს, ვკლავ აედგება დინება,
ძველ ხანძართა ნაელი ახალ ველს ეფინება.
გაკრთებიან მარად სანაგრელნი სახენი,
კვლავ ციმციმებს წყნარად საფიცარი სახელი.
ფერი ყვითელ ქარვის, ხმა შორეულ კლავიშთა...
არ ეკუთვნის არვინ მარტოოდენ თავის თავს.
ველთა მნვანე ფარჩა, გულის ცხელი იარა
ისევ შენთან დარჩა, თუმც დრომ გადაიარა.
როგორ დაგვიტანგდეს ლურჯ სიზმართა მორევი,
ყოველივე ვთვი ნდგეს, მუდამ განუშორები.
ფორსაც წასულიყო, უკან მოფრენს დასტებად,
რაც ძვირფასი იყო, მეტადაც ძვირფასდება.
მიაკითხავ ნარსულს – მზის სხივები ნაქარგობს,
წერტილიც კი, არ გსურს, უგზო-უკვლოდ დაკარგო...

შეფხვეშრობანი

როს რამეს ისე შეეჩვევი – არც გაგეძლება
მის ფლობის გარე,
ის სწორედ მაშინ გაქრება და შემოგეცლება —
გიმტყუნებს მნარედ.

ხედავ – საყრდენი გაგიმზადა კლდის მტკიცე შიბმა,
რომ მკვიდრად ება,
მაგრამ როს რნრები ყველა თოკის ზედ მტკიცედ მიბმას –
ის კლდიდან ნყდება!

ვერ გამოსტყდე თავის დროზე უცნაურ მისანს
სნაელება მალი,
როცა ბოლომდე დაეუფლე ხმარების ხმლისას –
დაბლაგდგა ხმალი.

ყოფიერება, როგორც ველზე გაჭრილი რაში,
აგრძელებს დგინდგარს,
ვიღაც უსაზღვროდ შეგიყვარდა და სწორედ მაშინ
ის სიერცემ შთანთქა.

თვით სიხარულის ნუთებშიც კი საოცრად ძრწოდი,
სევდით ნასერი,
როს, როგორც იქნა, ამოიცან ნაწერის კოდი –
გაქრა ნაწერი.

ო, არა ზეიმს, ანათებდა სხივების მფენი
უფრორე გლოვებს,
როს მიაღწიე სასურველთან, სურვილი შენი
ველარსად ჰპოვე.

მოგასმენინებს ხშირად კარი, ქარით ნაღები,
აგბედით ხარხარს:
ხან განძი ქრება, ხან საცავი, ხან გასაღები,
ხან თვით შენ არ ხარ!

რეზო ადამია

ტრიალებდა მართალი მგოსნის ალალი ინსტინქტის წარმოსახვითა სუფთა და გონებაში, ყოველივე ეს თითქმის სტიქიური წვალების მომგერელი იყო, მედარბაი მოჩვენებით სრულიად თავისუფალ სიერაკეში.

უსასრულობის და კოსმიური უხილავობის სამყაროს უბეში ინვის მზეები და გაუთავებელ ცეცხლის ალში იდგება, ხოლო საშუალოპატარა ოუ გიგანტი ელანტებები უსიცოცხლოებისგან გულმძიმედ მდუმარებენ და სხვა მანათობელი ვარსკვლავებზე და მზეებზე ოარა დამოკიდებულნი ყოველივე კოსმიგალეურ ჭეშმარტს, იდუმალ ზეციურს გრანტელი ზემკრნობიარენთი, კოსმოგონიერებთი უმნეოვეესად გრანნობად და სევდის მომგერელ პოეტურ საკვირველებად განიცდიდა; რითაც იბადებოდა პოეზიის შედეგრები.

ელანტების მოჩვენებითი ნიღბები არ გააჩნიათ და ებინიმიერნი კოსმიურ სივრცეში რენტგენულ-მაგნიტური ზეგავლენითი მოძრაობი პირისპირ ნმიდად გახსნილები არიან.

ადამიანი, ათასობით და მილიონობით წელია, თანმიმდევრულად თავის გონებრივ-ფსიქოლოგიურ და სულიერ პორტრეტს გამორჩეული გენით ხატავს-ძერწავს-ასაქმებს, ქმნის კულტებს და შეუწერებლივ ეძებს თავის ნაღვლ სულიერ-შინაგან ფსიქოლოგიურ მართალ ნატურას და, საერთოდ, ოაღაცა მოძიებულ-მიგნებული ქვეყნად არსებულისა რელიგიებიდან, მეცნიერებიდან, ფილოსოფიიდან, ხელოვნებიდან და უკეთური სსნის ძურიდან დაწყებული, ასევე მრავალი შეუსნაგალელი საოცარების ჩათვლითა, ყველაფერი თვითონაა თავად, რაც კოსმიურმა ზეძალამ სტიქიურად თუ გენეტიკურად თანდათანობით ჩაღვარა მასში და პარალელურად ყოველივეს მოძრაობა ღრმა მეგრეკების მომგერელი ბარემთი და მისთვის. რათა მათგან აღესილი სამნილი და ურთულესი ფორმებები უმწვავეესი ტრაგიკული ურთიერთნინააღმდეგობებითაა სავსე... საბედნიეროდ, ქვეყნად პარალელურად ბრავალი ნათელი ბოგნბერიი სიკეთე დადის და იგლის, ხოლო მათში გარკვეული ნაწილი მხოლოდ ნასნავი მითითებებით არსებობს, რომელიც ბეწვის ხიდზე გადის...

თქვენზე მონდობილი ჩვეულებრივი და თავისუფალი მნერალი, ამდაგვარ აზრებს რომ ვამხელ, სიმნრის წნეხში მომწყვდეული, ულონოდ ვნრაილებ და, რატომღაც, სიკვდილზე ფიქრი, დარდი და შიში სიამაცთი მიერნა, რათა ყველგან მყოფი ჭეშმარიტება პირადულსაც გაპოვნინებს, ანუ უფრო გაკქბოურებულ აზრთა ძიებ-ბცდელობაში ხარ...

კაცობრიობის ნებისმიერი დარგის გენოსები, თუმც ადამიანები არიან, მაგრამ ჩვეულებრივი ნიღბით ვერ დადიან, რათა ყოველგვარ ხელოვნურობას ამსხვრეს მათი უფლისმიერი უდრეკი დიადური ნიჭის გამოსხეკვა, ევთოურ-შემოქმედებით დაუდგარ ოოლლობა და ყველგან მზრალი ეფიერ-გონებრივი სიმძლავრე.

უიმედობის ულანსაკნელი ღამეა, სევდაჩამორული: ტერენტი საბოლოოდ ამ ქვეყნად ყოველთაგან და ყველაფრისგან სულმწარედ განიძარცვა, მხლოდ ჯვარი შერჩა ეკეთილი – უახლოესნი: მერმე, ერთ ადგიდნ ფიერნთან გარნდულს, გული აუწუყდა ოცხოდ, სიმნრით ნეკა ითითის ფრრჩილთან ალბნი და ტანთ მეელანქოლიურმა უშვეუოლო სიცივემ დაუარა, სითბოსაკენ იგრძენო, რომ სისხლმა ოდნნ მისი პატარა სხეულთან, შემდეგ გულქკერდიდან ჯვარი ჩამოხსნა, ბზსაგან გამოჭრილი, ძველსსმეული.

პატრიოსანი, ნამებული და ეკითილი, ღვთიური სახება, თავის გაურყვნელ სისხლში განნანა და გულის მხარეს ჯიბეში ჩასაკეთა...

გარკვეულ ნუთებში, ქარის შემდგომ, მზის ჩასულსაავით დამთავრდა მგოსნის ამქვეყნიური ნამებული ცხოვრება, და რაღაც განსხვავებული ფროის ნარმოფდგენელ ზოგლედში, ქარნარტაცებული მომნვანო ცისფერი ღრუბლეიეთი უცხო მხარეში შეაღნია; თითქმის სხეა ვიღაცად, ანე ჩვენთვის გაურკვეელობად გარდაისახა და პიროვნებითი მეობის შეცნობაც შენყდა, რათა მინერი ადამიანი უკეე ნამალეს...

მოებსშეა მომნყდეული ბინდფისფერი მგოსანი მონყდა მმობლიურ გარემოს და უმძაფრესი სიზმარეიგი გაერა – შეერნყა კოსმიურ მთლიანს და დაგეგიოოა ცნობიანოყვარეობითი ენითი სავსე გაურკვეველობა. ნარმოიდგინეთ, მეგობრეეი, რა ხდებოდა ადა, სასნაული! ამ დროს გრანელის, ფილოსოფიურ-პლანეტარუოის დანსლული სიცოცხლე-სიკვდილის ვარსკვლავთა სხივებით განნანილი ლეეესებმა, მართალ, მარადიულ შემოქმედებით დამოუკიდებლობამ მიაღწიეს და მინიერიდან განინმინდნენ ყოველთა მიმზიდველ – ნმიდანის სულიერ პლანეტაროუის სულმხურეალე პოეზიად. ეს ყველაფერი ხდებოდა დროის და სივრცის სასნაულებრივსა და მოუდგომელ ქმედებაში. იმ დღეს, დაფდგენელი მიმართულებითი ცხელი ქარი ამოვარდა, თორმე; და მრავალი გუნნება აუფორიაქა. გაკეირვებული ლრმად განსნავლული ასტრონოგები ასე ხსნდნენ, ვარსკვლავების მოძრაობამ არეული მოქმედებით ზენიტს მიაღნიო და უთუოდ ეიღაც გამორჩეულ პიროვნებას გენტიკურად შეეხო პლანეტების ამდაგვარი გადაადგილებები ეიე კოსმიური ქარი და ვრცელი ბუნებრივი ემოციებიო...

ეკეილი მეთიბეელო, ნდობი მგმგმრთავი, ყოველივე ამას შეთხზულად თუ ნარმოდგენით არ ვნერ, ამავ დროს, მეორედ ვედილ, ლრმად დავასურათო, რომ ნამდვილად აგრე მომხდარა და მომსწრენიც თუ მომგონებელთა ფაქტმბრთალი გადმოიცემებიდან ესარგებლო. მსხვერპლდაკავდებითი მგოსანი ამქვეყნიური განცდილ-ნვაღუნის მქონე, ამის დამტკიცეთო უკეთური თანამმეშულებისგან მიეკენეთო ნამება, მტრული დაიეფდნ�, შეურაცხყოოა, დეენა, ბოო და განნირეა, აი, რა სახის უბედურებები ფეენდი ისედაც აეი ფროოსგან ფიზიკურად თუ სულიერად განადგურებუოესა და უსაზღვროდ განმარტოებულ პოეტს. უმეტესობა ჩვეულებრივი ადამიანებისა ამქვეეყნად მიახლოებთი ამდაგვარად ცხოვრობენ და არსებობენ, მაგრამ გარემოსათვის ნაკლებად შესამჩნევ-მნიშვნელოვანია; ხოლო მონოოგები ხელოვანის, გენსაკუთრებთი პოეტის, ბნერლის, ფერმნერის, მოკანდაკეთა, არქიტექტორთა დიდ მეცნიერთა და კომპოზიტორთა შემოქმედებითი ცხოვრება სრულიად სხვაა, რათა ღმერთი და უბუალოდ ვარსკვლავეთია მათში მთავარმოქმედი და ზესამყაროსეული მრავალშინაარსიანი დიდფერ-ბრძნული გამოსხივება გამოფის, რომელიც ჩვენ კი არა, უსათუოდ საუკუნეებს და ათასნლეულებსაც სულიერ-გონებრივ მკურნალად ნედება.

თბილისში და სრულიად საქართველოში ჩემთან ერთად მრავალი მმიმედ და გულთან ახლოს მიგანინთ განიცდის ტერენტი გრანელის ცხოოერა-ურთოულს გრანნობა-განწყობიდებთი მონამეობრივ შემოქმედებას. პირადად უდაოს შეეთხოე, სულიერად შემმსეუბეკოს ამ ფორმის თუ სახის დაუოკებელი განცდები...

ტერენტი გრანელის სახლ-ბეუეული

პაემანი სიკვდილთან

დეენილ-შენროულის და განგებ ბემმნილი ტრაგედიის მეორე დღეს მედდამ, ახლად მოსვენებულ მკედრებში, რომელშეაც მოულოდნელად იცნო გრანელი, იქვე მყოფთ შეაატყობინა, ეს კაცი ხომ მარტოხელა მიტოვებული პოეტია? თბილისის ღამის ქუჩების და სასაოლეობის ხშირი სბუბარის!? მერმე ჯვარი რომ აღმოაჩინა გამმსარსისხლინა, გაუკეთრდა, მიცვალებულს ჭრილობის ეკალი არ აჩნდა სხეეულზე არც დაბეკელობისა, შეიძლება მონამლეს, მაგრამ სისხლი საადან? როგორ? ჯვარი პატიოსანი განნირული პოეტისა ისევ დაბრუნა თავის ადგილს და ალალი ცრემლები მოინმინდა. კეთილ-მედდა ახალგაზრდა გოგოს შეეკოდა და გაკეკრება ბედთ უცნაურ მვოსნის ამდაგვარმა ტრაგიკულმა და უპატრონობის შეეზარავმა სურათმა.

მედდის მშრანანგელურ-თხოვნითი დაბალი ხმა გაისმა მიცვალებული მხლოდ სასეენიმი გაამნესეთ და ახლავე ეაცნობით მნერალთა კაეშარსა...

პოეტის უმანკო სისხლით განბანილი ჯვარი მიაკიდებდა, უკეთურთოგან და ყველაგან გაქცეულ დეენილს, ურნმენთთაგან მიტოვებულ გრძნეულს...

ანლოვდებოდა ამ ქვეყნიდან ტერენგის გასეეენის დრო-ნუთები და თბილისის მინასთან მიბარების მარადიულობის კოსმიური მოუკარება სანყინი. მრავალჯერ ნახმარი და დეეფორმირებული ფანერის კუბოში ჩასვენებულს მხლოდ ცამეტი ადამიანი მიაცილებდა. ნინ პატარა ბიჭი დიდი ხის ჯვარით და თორმეტიოდე, ოჯახებიდან გამოქცეული თუ ეუჩს მოხეტიალე მშივდობიანი, მფუშარე ძალლი აფეენებდან მათ; ქრისტიანული უღარიბეს პროცესოს, მხლოდ უძირო სეედ და უახლოესი ფიბის ალოოვა-მოთქმა ჭარბობდა ყოველოეეს. მოხეცი მოძღვარი კი გაკეკრებეული მიუყვებოდა ამ დეენილ განდეგილოსას თუ?! სამი თეთრი დაალიეი მგრედი კი, მათ თავს დასაბრიალეებდა მთელ ამ კაცთაგან ჩაშბპაუეი დროის მანძილზეა...

«ცხოვრება ისე ამაზრზენია, რომ მისი ბაგანის ერთადერთი საშუალება ესაა: უნდა გაექეა" (გუსტავ ფლობერი).

მინად მიბარებულს რამდენმე უპატრონო მოზეენილი ძალლმა მოქმარებით ღამეე ეთიეს პოეტის კაცოთაგან მოეკარნა საფლავთან და თითქოსდა დაისეენა ყველამ ქეეეანერეოული უხილავი მოინდისყორო უნერილეი ხაზები სერიდან ყოველ კუთხე-კუნტულ.

არიან დიდი პოეტები და მნერალები, რომელნიც შედგენენ საკუთარი სისხლითი ქმნილ, მაგრამ მათგან ბ.გამონაკლისები, უფრო სულ-ნერვითაც ნერენ, გახურებულ სისხლთან ერთად, დაბადებიდან შენროულნი, რაც საერთოდ ხელოვნებაში უფშვითობას ნარმოადგენს... მაგდაგვარი, მხატვრებიდან რამდენიმეს დავასახელეთ: მიქელანჯელო, ენნ-გოგი, სეზანი, რენო

არი, ფინოსმანი, სუტინი და მოდილიანი...

თქვენთან ერთად ცხოოერებასთან სუფთა სხვა ფორმის შეხვედრა გვაქვს, ბეეერნი ბუნდოვნად ფსიქიური შეტეეეებით ოგუდენან და სულიერ ტკივილს ვერ გრძნობენ, ხოლო უზომოდ აღტყინებული ტერენტი გრანელი უკეე ჩასვენებულ მზის შემდგომი მუქი ცისფერ-ბინდისფერი გახდა და მმიმედ დამრავედა, მარლოდა მებრალება, სიკვდილოოვ! ჯერ ერთი ფა, ვერაფინ ვერასოოდეს ვერ გაგიგებს, მეორე და, ქვეყნიერების ურთულეს-უსასტაკესი ჯალათური ფუძქეია ბაკისრია. ამ დროს მოუსვენარმა სიკვდილომა მაგი ფერი მიუვალ უკუნეეთად ოცვალა და ტერენტიის ეხორნინნაუბა; მარტო არა ვარ, პოეტო! მე მყავს ურთულესი ფუნქციონერები, რომლეეიც ნინასნარ მრავალმრივ სამუშაოოოს ასრულებენ. მათგან ზოგი ოუვაუედად და ხმირად სხვადასხვა ავადმყოფობებით ამნიფეს ჩემს გამოცხადებას. ხოლო სიბერე შედგარებთ ხანგრძლივი ფუძქეთაა, მოულოდნელი დასასრულით, უფრო მეგბად ვისტუმრეს ავადმყოფობებით, ომებით და უბედურო შემთხვევებით. ეს ყოველივე სამყაოოს ეა ცხოოერების უტები კანონია, ამ მხრივ სხვა სამოქმედო სივრცე არ არსებობს, რომელსაც თქვენი ღმერთებიც ვერ შეეკვიან: ჩემს ბავშვობაში, მოხუცებისგან გამიგონია: სიკეედეი თქვაო: მე მოკკალ და თქვენ რაც გინდოდეთ, ის დაარქვითო.

დიალოგი გრძელდება: ქეეყნიერების მიმდინარე დრო კი ჩემზე არანაკელ სასტიკია და ისიც ხელ-შემწეობა გარდაუვალობაა ჩვენში, უფრო უკიდეგანობის გარდამავალობაა აუცილებელი ბრწყინთ, რითაც სიახლის ალეფენთნ ერთ-ერთი უმთავრესი რგოოი ვართ. მგოსანმა პასუხად მოუგო: აი, ამიტომაც დდდუმებელი ვარ, კი არ მეშინია და მეზიზღება, უსასრულო ძალვე, მე არა მიკვრის ზენი ინმ, ყმიანინ ჩაუკუნებული ფეერისა. უკუნეთი ბარდამბაგა: გარდამავალთო ტერენტიე! ყოველი სამყაროსეული სიადეენსა სისტემა ბნელია. ჩვენ ხომ ნებისმიერ პლანეტებთანაც პირდაპირი სამეგ ბვაქვს ბუდმიდიად. ისინი თუმც გიგანტებენი, მაინც თქვენსნარი უსუსური ელემენტებია ჩვენთვის. ოლოოდ მათი ხნოვანება მილიონობით ნლისაა. თქვენი კი მოკლეა, პეპელასი არ იყოს. უთუოდ უფორმო და უნიღაგი სამყაოოს უკედავების სპრიც ვართ. ხომ გეუბნები, ადამიანები კიდევ დიდ ხანს ვერ გიგრძკვევთ ამ მოვლენებში. ნაადი ახლა იმქვეეენიერი მომავლის შეილო და მოულოდნელად ნამოგენეეი, მეტი არავითარი შეღაჯათის მოცემა არ ძალძიძს... უფრო შედი ღამის სილრმეში, შეეჩეე მარადიოულ სიბნელეს – უკუნეთს, მე კი ჩემეულად მოგეკეეხ; ხოლო იცოდე: შენი კოსმიურ-პლანეტაროუმის მომავალი მე არ მეეხება...

«ჩემ არსოდეს არა ვარო ბედნიერნი: ჩემი ნებენ ბედნიერება მხლოდ უბედურების დემლილ" (ფოუო რენარი).

ძვალ-ტყავად ქცეეული, თავჩაქნდნერული, თმებშნამოყრილი, დალონებეული და სევდით სავსე ტერენტენ ანენილ-ადეორიაქებული ფიქრებით ბრმა სიბნელეეს შეეერნა და ადეფფოდდა: ოოო! ბინდა, ჩემს უღარიბესსა და ღამიან გასეენებას მეე დაკეცლნო, რომელეც მალე შედგება და შემდგომ ახალ ქვაღორლად მინამყრილ საფლავს ფანდენ, დალონებეული და უმნეო ვარდ-ყვავილებთი ღარნაგ მოგენილს, სადაც მაეებნი გამოწყობილი განეფყრელი ბუზა, მდუდარე ეერემლებით დამბაროოფეს ოენება...

უკეე მთლად მისეესტბეული ტერენტენ ბარბაკეთი დაიძრა და დრომ (დრო უნდილეი და უძლეეეელი, რომელიც, სიკვდილისა არ იყოს, ყველაფერს ერეკა, აბერებს და ბემდგომ ჩვეულებრივ განმრნინებელეს გადაადგარს) მგოსანი ბეკეთარ ბეახეეარა ადამიანებს: მათ შორის ბრიყვებმა კი გიიბარეს, რაში ანყობდათ უსატრონო პოეტის დღემოკლეობა, ეს მხლოდ ეშმაკმა უნეოს.

ჩემეეული ანალიზით, სიკვდილს ჩემ ცუდად ვიცნობთ და მხლოდ მილიონნ წლებია, გაშმაგებთ ვებრძვით, უძველეესი ცივილიზაციებიდან მოყოლებული, მეცნიერებიდან-მეფიკინთ, ხელოვნებთან, ჯადოკრობთან, მოგვებთან, ქურუმებთ, საფლავ-სარკოფაგებეთ, ბუმიებ-პირამიდებეთ, ღმერთებეთ, ნინასნარმტკეეულ-ანგელოზებთან, მოკიეკუთნ-ნმიდან-პატრიარქებეთ, პაპებთ, მეფეებ-იმპერატორ-ემიერებთ. პლანეტის ერთობლივი გენითაც, მაგრამ სრულიად უშედეგოდ. ეჩრისტიანულმა ეკლესიამ ამ ბეუტია მთელი ძალებთან, და მხლოოდ ჩვენს დასაიმედებელად, მკეადარ ბარდაკეცილებად გარდაგვასახეს, სხვა სახეეა ხომ რთულდება და უფრო მეტ ბუნდოვანდება. სიკვდილმა და დრომ (ორთავე ეეე

კვლავ დავით შუმოქმედელის მოთხრობის, „ცოდვის ფირილი“ შესახებ

ბატონ ზურაბ სუსქირიძეს!

ბატონო ზურაბ! „ლიტერატურული საქართველოს“ 13 ნოემბრის ნომერში (2020 წელი) გამოქვეყნებული ჩემი ლიტერატურული სტატიის – „ათავისუფლება, როგორც საგანი, მიზანი, საშუალება“(დავით შემოქმედელის მოთხრობა „ცოდვის ტირილი“) სასსუხოდ ამავე გაზეთის 2020 წლის 5 მარტის ნომერში გამოქვეყნდა თქვენი წერილი, სადაც ჩემ მიმართ ბევრი კომპლიმენტი იყო გამოთქმული, რისთვისაც გულწრფელ მადლობას! მოგახსენებთ. ყოველგვარი ყალბი თავმდაბლობის გარეშე ვიტყვი: საქმაური სიტყვები კი მესიამოვნა, მაგრამ არ გამკვირვებია, რადგან ჩემს დიდი ხნის მეგობრეში ვართ და ბევრ მნიშვნელოვან საკითხში თანამოაზრენიც.

როცა თქვენი წერილის შესახებ შევიტყე, დარნმუნებული ვიყავი, ჩემს შეურაცხმყოფელს არაფერს დაწერდნი. ეს სიმართლე აღმაჩნდა, ნაღაკითხე წერილი და გულწრფელად ვამბობ: არც არაფერი მწყენია.

ახლა, როცა თქვენ წერილს სასასუხოდ ვწერ, მიგი ეშიმობ, ისეთი რამ არ დაეწერო, თქვენ რომ გაგაღიზიანებთ, მით უმეტეს შეურაცხგყოფთ. თქვენ, ჩვენს მეგობრობაზე მაღლა, როგორც თქვენ მიგიჩნევთ, საკუთარ ურნინეციპთან მართალი რომ ყოფილიყავით, ჭეშმარიტება დაიაყენეთ (და სწორადაც მოიქეცით), ახლა მეც ასევე უნდა მოვიქეცე (და ესეც სწორი საქციელი იქნება). ვფიქრობ, ამით კარგ მაგალითს მივცემთ მეგობრებს და არამეგობრებსაც, რომლებიც ხშირად ერთმანეთისაგან რადიკალურად განსხვავებული აზრების გამო სამეცნიერო-სასიცოცხლოდ გადდაკიდებინან ხოლმე ერთმანეთს.

ახლა რაც შეეხება ჩემს პასუხს: პირველ რიგში, დავიწყებ მეგობრული შენიშვნით: თქვენ პერსონაჟის საქციელის ზნეობრობასა თუ უზნეობაზე მსჯელობთ ჩემს სტატიაში აღნერილი მოთხრობის ფაბულის მიხედვით. კარგად მოგეხსენებათ, ლიტმეცნიერობაში სიუჟეტი სხვაა და ფაბულა სხვა. ფაბულა არ არის მხატვრულად დამუშავებული სიუჟეტი. ამიტომ, სწორი (ფფიქრობ, აუცილებელია) იქნებოდა, თავად ნაგეკითხთან ნანარმოები (თქვენს წერილში არსად ჩანს, რომ ის წაკითხული ყოფილა) კარგია, რომ მენდეთ, მაგრამ, იქნებ, ეს ნებსით თუ უნებლიეთ, რადაც სწორად ვერ გავიგე, რაღაც გამოარჩა, რადაც სათანადო ყურადღება ვერ მოგაქცივ. თქვენთვის სვანი პერსონაჟი ქალის, გულიზარის. ქეცვის შეფასების პირქალის, გულიზარის. ქეცვის შეფასების პირველადარო დავით შემოქმედელის მოთხრობა „ცოდვის ტირილი“ უნდა ყოფილიყო და არა მისი ჩემეული ინტერპრეტაცია.

მეორე და, ჩემი აზრით, მთავარი ისაა, რომ თქვენ, შესაძლოა, სათანადო ყურადღებას არ აქცევთ ცხოვრებისეულ სიმართლესა და მხატვრულ სიმართლეს (ჩვენი საზოგრნონ ვეეტერინგის ეკ დასაცილდა ერთმანეთის) შორის განსხვავებას. ამას იმიტომ ვუსვამ ხაზს, რომ ძალიან ხშირად ცხოვრებისეული სიმართლე და მხატვრული სიმართლე არ ემთხვევა ერთმანეთს. ცხოვრებისეული სიმართლე არის რეალური ფაქტი, რომელიც ვერ ჯეუობს გამონაგონი, რაც მას სიცრუდ აქცევს. საპირისპიროდ, მხატვრული სიმართლისათვის კი გამონაგონი, მნერლის ფანტაზიის ნაყოფი, თვით პაპერბოლაც კი, ორგანულია. შეგახსენებთ ერთი საყოველთაოდ ცნობილი ხალხურ ლექსსს:

ვაიტანგ მეფე ღმერთს უყვარდა,
ციდან შემოესმა რეკა,
ალამუზზე ფეხი შედგა,
დიდმა მოეშმა ინეკს ფრეკა.

ეს არის პიპერბოლიზებული მხატვრული სიმართლე. ცხოვრებისეული სიმართლის მიხედვით, ასეთი რამ ნარმოუდგენელია, შუძლებელია, უბრალოდ ტყუილია. მხატვრული სიმართლე არათუ ითმენს ამას, არამედ მდიდრდება ამგვარი მხატვრულ-ესთეტიკური სახეებით.

მხატვრული სიმართლეი, რაც მოყმის დედა სამძიმოს სათქმელად მიდის ვეფხვის დედასთან, და არა ცხოვრებისეული. დაეძენ, როცა ლაპარაკი ეხება მხატვრულ ნანარმოებს, რომელსაც ინ პლანის გარდა, რომელსაც ოვალი კითხულობს, სხვა პლანიც აქვს, სხვა საზრისი /смысль/. სწორედ ამ საზრისის პოვნას მოითხოვს პლაკნი და ლიტერატურის თეორია. კიდევ ერთ მაგალითს დავსახელებ იმისას, რომ ცხოვრებისეული სიმართლე და მხატვრული სიმართლე არ ემთხვევა ერთმანეთს.

ცხოვრებისეული ტრაგედია, რაგინდ საზარელივე უნდა იყოს იგი, მაინც ტრაგიკული შემთხვევაა და ჩემს ზურაბ ალნერით ტრაგედია, ვერ შეიქმნება. მე თავად ვარ მომსწრე ასეთი საზარელი ტრაგიკული შემთხვევისა. იგი რაღაც დოზით ჩემს ოჯახთანაა დაკავშირებული, რაც გარკვეული უხერხულობის გამოდას მიქმნის, მაგრამ სანიმუშოდ იმდენად ქსაფო მაგალითია ცხოვრებისეული ტრაგედიისა, რომ არ შემიძლია გვერდი აუარო.

საქმე ისაა, რომ ერთ დილით ჩემს ცოლს მისმა მეგობარმა დაურეკა და სთხოვა: ცოლ-შვილი მიმყავს რაჭაში ჩემი მანქანით და გამომყევი, უკან გზაზე მარტომ რომ არ მომინიოს მგზაურობამო. რაღაც მიზეზის გამო ჩემმა შვილმა უარი უთხრა. მან ამ თხოვნით თავის ნათესავს მიმართა. ნათესავი დათანხმდა. გზაზე სამნელი აეტოიავა ერიის შედეგად ოთხივ ეიეიეა. უმძიმესი სანახავი იყო ერთი ბინიდან ორი კუბოთი (დედას მიეცალებოდა ბავშვი მკერდზე ეკვენა) სამი მიეცალებოდის ჩამოსვენება. ამას ისიც დაერთო, რომ მალე მათ მიაყვნენ ბანი და მამა. მოუხდავად ამბის შეშბრაკვიობისა, თუ ჩვენ ამ მოვლენას მთელი სიზუსტით მხატვრული გაზზოგადების გარეშე აღვნერთ, ტრაგედიას ვერ მივიღებთ. ადამიანის გარდაცვალება არ ქმარა ტრაგედიის, როგორც მხატვრული ნანარმოების, შესაძმნელად. ბერძნული, კლასიკური გაგებით, მხატვრულ ქმნილებაში აღნერილი ეპიზოდი ტრაგედიად რომ მივიჩნიოთ, ნანარმოების პერსონაჟი, რომელიც ლუპუნა, უნდა იყოს დიდი მნიშნოვნების ადამიანი. ამ ნებსით ეს ნანარმოების შექმნას საფუძველდადა უდეს ტრალური ამბავი, რომელიც «ცოდვის ტირილის“ ავტორს მოეთხრო პოეტმა ეიეკელ ალალიანმა. ეს მეეიხეკვა მოხდა მეეიეიდმეტე საუკუნეში სვანეთში, ოლიმდე ბავშვი მოძალადეთა სამსხვერპლოზე შესწირა ბიკოოლ ალადეთ ალალიანმა. ეს ბავშვი ბიკოოლ ალალიანმა ეკლესიის ეიეიეა ეიეიეა ეიეიეა

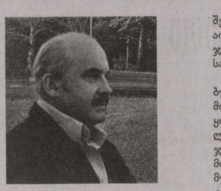

რეზო თამუკაშვილი

რაღაც განსაკუთრებულ პატივისცემას ინვეგს რეზო თამუკაშვილის პიროვნება. ეს არაა მის მიმართ მხოლოდ საზოგადოების გარკვეული ფენის დამოკიდებულება. ესაა საერთო სახალხო სიყვარული, რომელსაც ვერასდროს მიაღწევ, თუ შენს არსებაში არ დაადგარებ პატარა საქართველოს. რეზო თამუკაშვილი ღმერთმა იმისათვის გააჩინა, რომ მისი სახით ნიჭიერი, ზნეშალაღი, დახვენილი ქართველი ინტელიგენტისა და ლაშაზი ვიეკაკოის სახე ეჩვენებინა მსოფლიოსათვის. მან იცოდა თავის მისია და აიღო ეს ტვირთი – იცხოვრა და იმოღვაწა ისე, როგორც კლასიკური ტიპის ქართველს შეშვენის. მის ცხოვრებაში არაა ერთი შტრიხიც კი, რომელიც ამ აზრის სანინააღმდეგოს დაამტკიცებდა. სხვაზე რომ არ ვიღაპარაკო, მისმა ფილმებმა ქართველთა სულიერ განწყობილებაში რნენასნული გარდატეხა მოახდინა და საქართველოს პატრიოტიზმის თითქმის დამშრალი აუზი მაცოცხლებელი წყლის მჩქეფარეთით აახმაური. პიროვნულად არასდროს მენახა, არაადა, ძალიან მინდოდა, შეეხეოდროდ და რაღაცნაირად გამმეეხატა ჩემი დამოკიდებულება. ახალი გამოსული ბინა ფილმი მიხეილ თამარაშვილზე, რომელმაც მთელი საზოგადოება დაიპყრო პატრიოტული განცდებით... 80-ინან ნლებია. რესტორან „საკარიელოდან" გამოვედით მეეეეფიანებუფილი მეგობრები. იენება, ასე, ღამის პირველი საათი, გამოვეფინეთ და თან ნამოვიღეთ რამდენიმე ბოთლი ღვინო იქვე: უნიფორმატების ბალი ბმინდა სადლეგრძელოების დასალეეადა. ეუფაში კაციმეეილი არ ჭაჭანენს. ქეეეანა ჩვენი გვგონია. ხმაურით, სიცილითა და დარდიმანდული განწყობილებით მივაბიჯეთხ უნივერსიტეტისაკენ. უცბად, რას ეხედავ: მეორე მხარეს, მელიქიშვილზე, მოდის რეზო თამუკაშვილი, ხელში რაღაც საჩუქარივით შეხეეული უჭირავს და, რომ დაგეგინახა, მეტი რომ არ ვთქვა, ამ ამბავურებულ ბიჭებს ამკარად მოგვეერდა, ფეხს აუჭქარა და ნიკოლაძის ქუჩაზე ჩაუეეია. მე იმნამს მენეია განცდა, რომ ისეთ მანსი მასთან შეხვედრისა, შეესაძლოა, ალარასოდეს მომეცმოდა და ამით გიფვიიეებულება გამეინვინ ხნით ნამოვიანახე: „რეზო"! ამ შეძახილს აკლდა „ბატონო" და, რა თქმა უნდა, შესაფერი ტონი, რომელსაც მისი პიროვნება იმსახურებდა. ამიტომ არ გაჩერდა, გზა განაგრძო და სახლის კედელს მიეფარა. მე, ხელში ღვინის ბოთლით, ქუჩაზე გადავიარნინე და ჩასახეეედმი ჩაეეკენე. ეტყობა, ფეხის ხმა მოესმა და ვხედავ: გაჩერებულია ჩემგან ბეკრმი, შეხვეული მარცხენა ხელში გადაეუბნია, დგას საკინძენახსნილი, დაკეხული, ბუბლშეყრული და ასეთი აეცია ბეეეეფერსათვის სრულიად მოიშფადებული. ჩემი საქეეელის შემრეხვა, ნელა მიეუახლოდეი, დიდი თავაზით მიეეესალმე, მოვუბოდიშე შეზოუბისათვის და ვუთხარი ყველაფერი, რატომაც გავიაჩერე. გაკეთილვებული მიეცქერდა და ვხედავდი, რაგორ თანდათან მოეფინა მისთვის ჩვეული კეთილი ღიმილი ნამიერად გაკუუმბეტხულ სახეზე. ამ დროს ბიჭებიც მოვიდნენ, შეშფეხეეეეთ გარშემო, გაეხსენთ ღვინინანი ბოთლი და... ავიეკენთ ცაში.

ეფოცავ, ცრუმლ თუ არ გაკოთიმდეს თვალში. თავადაც ძალიან მოგეეეფერა, თავისი სათქმელი გეეთხრა, მრე ხელი აგეინია და გამოგეკეშმეფიდაობა...

რეზოს გარდაცვალებამდე ერთი ნლით ადრე არგვეთში ჩამობრძანდნენ ქალბატონი მედეი და ბატონი რეზო. მგონი, პატარა აგარაკის მშენებლობასა პპორებდნენ. საჩხერის რაიკომის პირველება მდივანმა, შესანიშნავმა ქალბატონმა ელისო ბერიძემ, სტუმრების დაპატიჟება განიზრახა და ჩემი ძმის, არქიოლოგ ჯუოსა ნადირაძის ოჩეკეთი შეხვედრის ადგილად ჯრუქის მოსასტერი აირჩია. დავიტყიოთეთ და ავედით მაშინ ჯერ კიდევ დაუნგრეეეელ ნერონდოსის ამ სახელეოვან სალაშეში.

ბატონი რეზო მაშინ უკვე დაავადებული იყო და ეს მანაც იცოდა და ჩვენც. მის სახეს მწუხარების ნაგამანალიც არ ეტყობოდა. გაიხარა ჯერეკის ნახვით. მოიხილეს ეკლესია, დაანთეს სანთლები, ახსენეს ჯრუქის ოთხაკეი და ექვთიმე თაყაიშვილი, მოიგონეს ეს დაკრძალული სახელოვანი მამულიშვილები. მერე დანერილებით გამოკითხა ჯურსას საირხის არქეოლოგიური გათხრების შესახებ და გულით გაიხარა იქ აღმოჩენილი კულტურის ნნიმენელობით.

ჯუორა გადავწყვიტეთ ჯრუქუულა ბერას, პატარა ჩანნქერითან. ეს იყო იმერეული ბერ-მარილის უდახეეენლეესი სუფრა: რეზი

ეოლდარ ნადირაძე

ზრიპზიქი: სევლისა და სიყვარულისა

ფეკეილის ხაჭაპურები, შემწვარი ნინილები, ჭყინტი ყველი, რძეში მოხარშული ციკანი, ძმრითა და ნიგეზით შეკაზმეული ეკალა და პრასი, დატენილი ჭარხალი, ნიკეი და მიქელო, ცოცეი და ცოლეკაკონი. სანამ სუფრას მიეუსხდებოდით, იქვე, მახლობლად, ჩანნქერში ეიბანეეეი ბიჭებმა, ერთხანს ღიმილით გეიცქერდა, მერე აუუელეეებლად ბიჭთა ტანსაცმელი და საკმაოდ ცივ წყალში უყოყმანოდ შემოკეერა. ჩვენ ყველამ ეიკოოდით, რომ ეს მისთვის არ შეიძლებოდა, რასაკვირველია, იცოდა თავადაც, მაგრამ შენიშვნის მიკემის უფლება არავის ჰქონდა ქალბატონი მედეას მეტს, რომელმაც, სამწუხაროდ, ვერ მოახერხა ჩვენთან ერთად ნამოსეკლი. დავსხედით სუფრასთან, რომელიც ტყის პატარა კორიშში იყო გამართული. რომ შეეეეფიანებდა, ფეხზე ნამოდგა, სუფრას ქორწილად გადახედა, გაშალა თავისი ძლერი მკლავი და მისთვის ჩვეული დიდებულებით ნაგვიკოთხა პოეზიის რამდენიმე შედევრი დიდი აკაკის შემოქმედებიდან. ისეთი გამაბრაკეთი იყო, თითქოს ახლიდან ინყებდა ცხოვრებას.

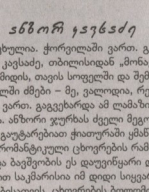

ანზორ ყეკნაძე

ზაფხულია. ჭოროკელში ვართ. გვეწვია ანზორ კიასაძე, თბილისიდან „მონაკოდან", კაცცმი მიდის, თავის სოფელში და შემოგვიარა. სახლში ძმები – მე, ვალოდია, რეზო და ლეკანი ვართ. გაგვეზარკა ამ ლამაზი ეკიის დანახვა. ანზორი ჯურსას ძველი მეგობარია, ერთად გაუტარებიათ ჭოთიურობა ყმანვილკაცობის რომანტიკული ცხოვრების რამდენიმე წელი და ბავშვობის ეს დაუვიწყარი დღეები სავსეთხო საკმარისია ის დიდი სიყვარულის დამადასტურებელი, ცხოვრების ბოლომდე რომ შემორჩება ხოლმე ადამიანს. ანზორიც ბალისით ლაპარაკობს გარდასული დღეების შესახებ და ბოლოს დაურთავს: „მერე ფეეეკარქეთ, ჩვენ-ჩვენი გზებით წეეედით, მარა ბოლოს თბილისში ისევ შეეხვედით ერთმანეთს და გავაგარქეეეთ ძმაკაცობა".

შესანიშნავი მოსაუბრეა, შესაახედავად, ხუ იტყვეთ... და ძალიანაც ამაყობს თავისი თავით, ცოტა ზეადეეტადაც. ისე, კაცმა რომ თქვას, ეკუთვნის. არის დიდი ოჯახიშვილი, ბრნყინვალე ლოტბარი და ქართული სიმღერის მშვენება ამა ერთ-ერთმა პირველმა გიმტანა მსოფლიოში. როგორც ხელმძღვანელი, მკაცრი იყო და პირდაპირი, კომუნისტებსაც არ ეპუებოდა, ამიტომ უკრიფეს მარი და ჩამოაშორეს საქმეს, რომელსაც მასზე კარგად ვერავინ გააკეთებდა. დიდად არ ნანობდა ამ ამბავს, თანდაყოლილი სიამაყე არ აძლევდა ამის უფლებას. ცნობილია, რომ ამ ყველა ნიჭიერ კაცს თავისი ხუმბერები აქვს – ისეთია ისიც.

პატარა ღილი ნამოზრდილი, მაგრამ ტანში გასხეპილია, იცის კარგი სიარული და, თუ დგას, მოხდენილად დგას – როგორც მომეეერალსა და სპეენის კაცს, ისეთი მანერები პრიფეესიულ ჩვეეეად ქცეეეია, მაღალია და ეკორულად იყურება ზემოდან. ხმირი, დატალულეული თმა ბუჩქად ადეეეს ნათელ შუბლზე, არავითარი ზედმეტი რეეერანსი სხეის მიმართ. ძველი ეპოოქიდან თუ შეეხედავთ, ტაპერი იმერული ანნაურია, არადა, მისი უახლეოესი ნინაპარი კაკაიეტ ქარიდანაა გადმოსული ეკაცნი. ანზორი სოუკეთესო ნამუშევია იმისა თუ რა ზეგადალენას ახდენს ადამიანზე გარემმოცეული ბუნება – „ქართლელობა" მასში მთლიანად დაინერგალი.

ყვეეა, მარა რას ყვეეა – მოყოლა და თხრობა მისი სტიქიაა, არის თავისი თავით გაამაყებული, მეორადი, ზოგჯერ თავეეეე

აკაკი ბიძინაშვილი

გვიოგვივნილი

მე ვარ ჯარისაკაი ჩემი ერისა
პაპალ ინგოროყვა

ხან მნათობისკენ აიკლის,
ხან მყინვარია მკაცრი,
ღმერთისაგან გამოგზავნილი,
ჩვენს შორის დადის კაცი.
ეძებს ქართველისს ნაკვალევს,
ბნელშიც ახერხებს შრომას,
წარსულთან კიბრძოს ამყარებს,
ნინაარებზე წერს რომანს.
აღესილი მათი განცდებით,
მას შევედრებით ნურვინ,
ძმა არის გრიგოლ ხანძთელის
ამაღლებული სულით!

გვოვგიტეოი

ვახტანგ ჯავახაძეს

გკითხულობ და, სტუმრად გიცდი,
სიტყვის მადლი მედება,
შენს ერთ ლექსში გადადაცვლი,
მთელ ჩემს შემოქმედებას.
ცით მოფლენილ მგოსანს გავხარ,
სულში გვალვერი სიამეს,
როცა ამბობ ხიბრძნეს ახალს,
მე ტანში მაკრიალებს.
მხოლოდ ნიჭი ბედავგარჩენს,
ვერ ერევა სულს ტყვია,
სიტყვებს ისე ათამაშებ,
გეგონება, ბურთია.

ეერეოოეი ი�eq

ქართული გენეტიკის ფანტასტიკურ მკვლევარს, ***გივი ცოფნიაშვილს***

ამ ჩვენს ცას ისევ აკერია ნისლი,
ღრუბელი ისევ ტირის...
საუკუნეთა მიღმიდან ისმის
შენი ძახილი, გივი!
ჩვენი ნინაპრის ნაკვალევს ეძებ,
ცისარტყელას რომ ხრიდა, –
ვერ ჩამოვცილდით ვერაფრით მხეცებს,
ცრემლი მოწვეთავს ჯიდან...
მეორედ მოსულას ისევ მოველით,
მტერი ვერაფრით მოვსპეთ.
რატომ ავადეთ სეეტიცხოველი,
ჯკითხონ სვანეთის კოშკებს.
ლეგენდებს ჰყვება ქარი ხეთებზე,
ჩვენსმდე მოაქვთ ნამწვი...
გაფანტულია კონტინენტებზეც,
გენი ქართველი კაცის.
ვინც ნაკითხავს „ფიისკოს დისკოს",
მისთვის გახდება ცხადი, –
უფალოს ენა ქართული იყო,
დედამინიდან ცამდის.
„ჰარი ჰარალეს" აზრი ვინც იცის,
ვინც „მზეს" უნოდა დედა.
იმან ააგო „ჯვარიც", „ყინნვისიც",
ნმინდა ნინოსთან ერთად...

თეაზრი და ჯილდო, როგორც ასეთი

29 მარტს აკაკი ხორავას სახელობის მსახიობის სახლში გაიმართა ყოველწლიური დაჯილდოება.

საქართველოს თეატრალური საზოგადოების ყოველწლიური პრემია – „ნლის საუკეთესო თეატრალური ნამუშევარი – 2019" გადაეცათ:

– ნლის საუკეთესო სპექტაკლისთვის, „გრინ-პრი" (პრესნალიური შემადგენლობა გინისაზღვრება შემოქმედებითი ჯგუფის არა უმეტეს სამი ნევრით) – „შინელი". რეჟისორი – ნიკოლოზ სამაშვილი, მხატვარი – ბარბარა ასლამაზიშვილი, მსახიობი – მალხაზ გაბუნია. თბილისის გიორგი მიქელაძის სახელობის პროფესიული სახელმწიფო თეატრი.

– ნლის საუკეთესო რეჟისორული ნამუშევარი – „შუმელილის ნერილები", რეჟისორი – სოსო ნემსაძე. გიგა ლორთქიფანიძის სახელობის რუსთაველის მუნიციპალური თეატრი.

– ნლის საუკეთესო ეპიზოდური მამაკაცის როლისთვის – სულხან გოგოლაშვილი. კუკურარის როლის შესრულებისთვის სპექტაკლში „იქ სადაც ჩემი სახლია". ქუთაისის ლადო მესხიშვილის სახელობის პროფესიული სახელმწიფო დრამატული თეატრი.

– ნლის საუკეთესო ეპიზოდური ქალის როლისთვის – თეკლა ჯვიავსაძე, მელიის როლის შესრულებისთვის სპექტაკლში „ეატარა უფლისწულო". ნოდარ დუმბაძის სახელობის მოზარდ მაყურებელთა პროფესიული სახელმწიფო თეატრი. ნოდარ დუმბაძის სახელობის მოზარდ მაყურებელთა თეატრი.

– ნლის საუკეთესო ახალგაზრდა მსახიობი ქალისთვის (არა უმეტეს 30 ნლისა) – თინათინ მოსულიშვილი, ანატუანტა მგელნის როლის შესრულებისთვის სპექტაკლში „ბიოგრაფია: თამაში". ქუთაისის ლადო მესხიშვილის სახელობის პროფესიული სახელმწიფო დრამატული თეატრი.

– ნლის საუკეთესო ორიგინალური მუსიკისთვის – ჯაბ პროგრესივე ბენდი „ანუფალი", სპექტაკლ „ფანჯრუს იქით" გაფორმებისთვის. გორის გიორგი ერისთავის სახელობის სახელმწიფო დრამატული თეატრი.

– ნლის ორიგინალური თეატრალური იდეისა და მისი განხორციელებისთვის – „ნისტრადამუსი", რეჟისორი – მამუკა ცერნვაძე. ქოთაურის აკაკი წერეთლის სახელობის პროფესიული სახელმწიფო დრამატული თეატრი.

– ნლის საუკეთესო კრიტიკული (რეცენზია, შემოქმედებითი პორტრეტი და ა.შ.) **ნაშრომისთვის** – „ანტიგონე, კრეონი და საზოგადოება", თეა ცახილი.

თამაზ გურული

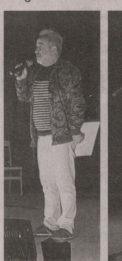

ზღაპარი – მუსიკა

2012 ნელს უკრაინაში ყველაფერი აღშფოთებთ სუნთავდა და სულს რაღაც სასნაული სწყურდა. ნიგნის მაღაზიაში ვიდექი, ჩემს რიგს ველოდებოდი, როგესაც ხელი თავისით ნავიდა ნიგნისკენ **«Казки дідуся Гурама»**. მას შემდეგ ერთად ვართ: გურამ პეტრიაშვილის ზღაპრებმა დამანახვეს ის უხილავი რამ, რაც სულის ზრდაში ეხმარება, ამ ზღაპრებიდან იღებება მუსიკა, სვედდა და სინაზეა; ამ ზღაპრებს ჰყავს არარეკუულებრივად ღრმა და გულისხმიერი გმირები; ამ ზღაპრებში ჩანს სამყაროს მთელი ჯადოსნობა, რომელიც შეიძლება ყველა ადამიანის გულში აღმოაჩინო.

კითხულობ და შენკენ მოფრინავენ ასოები, როგორც სანოტო ნიშნები, რომლებიც ერთიანდება მოუხელთებელ, ნაზ, სასურველ მელოდიად და გეშინია, არ დაგეგმრეს ეს მყოფე, ნახეგრადგამჭვირვალე სამყარო – ბედნიერება. შენს ყურთასმენას სნედება რიტმულ ცრემლთა პიანისიმო: ამბები აცოცხლებს თეთრ და შავ კლავიშებს – მუსიკა ცდერს!

გურამ პეტრიაშვილის ზღაპრებმა შთამაგონა, შემექმნა პროეექტი „ერთი ქალაქის ისტორია" და ჩვენ ოჯახებით ბგერებით ვთხზავდით, ვქმნიდით მულტიპლიკაციურ ამბებს. ერთ-ერთი შემოქმედებითი შეხვედრა მეზღაპრის სამშობლოში, საქართველოში, დაბა მეკავთილში გვქონდა – ეს არის ამბავი ჯადოსნური ნაყოფვების შესახებ, საიდანაც გამოდიან მუსიკოსები და მთელ მსოფლიოში აერცელებენ მუსიკას.

ზღაპარ „თეთრსულელას" მიხედვით ვდგამ ამავე სახელწოდების საკენტაკელს, რომელშიც მაყურებლები თვითონ ქმნიან სახურავების მუსიკას და მერცხლებს უყვებიან თავიანთი ოცნებების შესახებ.

ათეულობით თეატრალური კომპოზიცია და ეტიუდი შექმნილი გურამ პეტრიაშვილის ზღაპრების მოტივებზე: ჩვენ ვაგროვებდით მზის ათინათებს ფირფფთან ერთად, სიზზარებიდან გამოგვქონდა ყვავილები, დავფრინნავდით შემოდგომის ფოთლებზე შემოძსხდარნი... და გრძელდება ეს მოგზაურობა, ნამდვილი ზღაპრები არ სდევენ ყამთასესთ, არ ბერდებიან, კარგი მუსიკასავით, დროის შესაბამისად: ნახ ოცნებებში მინაცდლებიან, ხან კრეუენდოს აგუგეუნებენ.

მარინა სავკა

„ბოროტებამა მის გულში ვერ მოიკიდა ფეხია"

ამბობენ და, ეტყობა, ასეც არის, სხეადასხვა ქვეყნის ზღაპრების გმირები და სხვადასხვა ქვეყნის მეზღაპრები იკრობენან, ერთმანეთს ხვდებიან და ერთად აგარაენენ თავისი ცხოვრების განსაზღვრული დროის რაღაც პერიოდსო, ამ ზღაპრების სამყაროშიო, სადაც ბოროტება საბოლოოდ ვერ იკიდებს ფეხსო, სადაც არ არის არც ჩაგრული, არც დამცირებული, არის მხოლოდ ადალი, ბედნიერი და სიხარულით აღსავსე ჩვენი ბავშვების და ჩვენი ბავშვების სიხარულის, ღიმილის და ოდნავ სევდანარევი ბედნიერების განცდების მატარებელი არსებობა.

გურამ პეტრიაშვილმა იცის რაღაც იცეთი, იქ, ზღაპრულ სამყაროში არსებეული საიდუმლეებია, რასაც იგი სტუმრობს, რაც უცნობია ჩვენთვის, მხოლოდ მისთვის არის შესაძენელეი და იგი ყველანარად ცდილობს, ამ ზღაპრულ სამყაროში არსებული სიკეთის გამამრჯვებელი სულისკვეთების დამამკვიდრებელი ძალისხმეეის ჩვენთვის გაზზიარებას და ამას ახერხებს მისგანვე შექმნილი ზღაპრული სამყაროს მეშვეობით. დიდი მადლობა და პატივცემა მას ამ ძალისხმეეისათვის.

გურამ პეტრიაშვილის ზღაპრების პირველი კრებული გამოცემიდან რამდენიმე ათეული ნელი გავიდა, მაგრამ მნერალი ისეთივე პოპულარობას ინარჩუნებს, როგორც მისი პირველი ზღაპრების კრებულის გამოცემისთანავე იყო, არა მარტო ბავშვებისათვის, არამედ მოზრდილებისთვისაც.

გურამ პეტრიაშვილს აქვს წერის ორიგინალური სტილისტური თავისებურება, რაც შესაძლებლობას აძლევს, რომ მისი ზღაპრები სიკეთით, თანდგომითა და სიყვარულით – რასაც მისი ზღაპრების გმირები ატარებენ – განანყოს ყველა ასაკის ბავშვებს და, ამასთან ერთად, ასნავლის ნაკითხულის შინაარსის სნორ, შესატყვის აღქმას, ნაკითხულის ათვისების სრულ შესაძლებლობას, ლოგიკური აზროვნების უნარის გამომუშავებას, ყურადღების კონცენტრაციას, მაგრამ, ამასთან, მისი ზღაპრები არის ხალისიანი, მხატვრულად დახვნილი, აღსაქმელად ადვილი. ეს ზღაპრები ამოგზაურებს მკითხველს ეროობრივ მისაკენ, ამ ზღაპრებიდან ბავშვებისა და ზრდასრულ ადამიანთა ფანტაზიაში ბევრი ფერადი ფერადფერადი თავგადასავლების სამყაროა, რაც არა მარტო ესთეტიკურ სიამოვნებას ანიჭებს მკითხველს, ბავშვებსა და მოზრდილებს, არამედ შეამეცნებინებს მათ სამყაროს მრავალფეროვნებას. მკითხველი ზღაპრების პერსონაჟებთან ერთად გადის მომხიბლავ გზას, ფრენს ცაში, შემოიკლის, მოგზაურობს ზყლისქვეშეთში თუ ცისქვეშეთში.

გურამ პეტრიაშვილის ზღაპრები თარგმნილია სხვადასხვა ენაზე. მის ზღაპრებს იცნობენ მზის აღმოსავლის ქვეყნიდან, ანუ იაპონიიდან, ნისლიანი ალბიონის, დიდ ბრიტანეთამდე, ყველა კონტინენტზე, აზიის, ავსტრალიასა და ამერიკაში.

დაე, შეძლებისდაგვარად, უფრო მეტი შეიტყოს მთელი მსოფლიოს მკითხველმა გურამის შემოქმედებაზე, რომლის გულში, მოუხდადად მის მიმართ ჯამრნილი არაერი უსამართლობისა, „ბოროტებამ მის გულში ვერ მოიკიდა ფეხია".

გურამ პეტრიაშვილი უთუოდ იმსახურებს დიდი მეზღაპრის, პანს ქრისტიან ანდერსენის სახელობის პრემიას.

მე, ამორან დოლიძე, ისევე შემოდგიარ ნინადადებით, რომ დაწერდეს მეზღაპრე გურამ პეტრიაშვილის საერთაშორისო პრემია.

ამორან დოლიძე

მთავარი რედაქტორი **ივანე ამირხანაშვილი**
მთავარი რედაქტორის მოადგილე **ელისაბედ ბეტრეველი**
ფინანსური მენეჯერი **ქეთევან ფეფიანიშვილი**
კომპიუტერული უზრუნველყოფა: **ბელა ბეკალესანინი, ბოსი ბარბაკაძე**
დიზაინერ-დამკაბადონებელი, გიორგი ელანანი სამსახური **ეიოლოდარ ფანანი**

„ლიტერატურული საქართველოს" საბანკო ანგარიშის ნომერი:
საქართველოს ბანკი, GE43BG0000000161665862

ზანდუკელის №1; ტელ.: 293 69 77 E-Mail: litsaqartvelo@yahoo.com

დაბეჭდილია შპს **„საარი"** სტამბაში
მისამართი: თბილისი,
თევდორე მღვდლის 57

ISSN 1987-9806

გამოდის
პარასკევობით